

Töölönlahdenpuiston työpajat ja kyselyt konsepti- ja ideasuunnittelun pohjaksi – suositukset ja yhteenveto

5.12. – Helsingin kaupungin sisäinen työpaja

10.1. - 1. työpaja alueen toimijoille - Isot toimijat: instituutiot, järjestöt, isot yritykset

12.1. – 2. työpaja alueen toimijoille - Pienet toimijat: pienet yritykset, kansalaistoimijat, palvelut

4.3. – Maastokävely ja työpaja: yhdistykset

Täydentävät kyselyt – yhteenvedot

Osallistuvat työpajat osana Töölönlahden puiston idea- ja konseptisuunnittelua

Työpajat järjestettiin Töölönlahden puiston idea- ja konseptisuunnittelun käynnistyessä. Työpajoihin kutsuttiin laajasti sekä kaupunkiorganisaation sisäisiä että ulkoisia tahoja, ml. tahot, jotka nykyisin toimivat Töölönlahden välittömässä läheisyydessä – työpajojen lisäksi tehtiin täydentäviä kyselyitä, joihin saatiin laajemmin vastauksia.

Tässä yhteenvedossa on mukana kunkin työpajan aineistoja yhteenvedettynä. Suositukset näiden pohjalta ovat työpajojen suunnittelusta ja fasilitoimisesta vastanneen palvelumuotoilutoimisto Pentagon Designin suunnittelijoiden työstämiä.

Työpajoihin osallistuneiden nimet on listattu dokumentissa heidän luvallaan, mutta yksittäisiä kommentteja ei ole yksilöity.

VIISI SUOSITUSTA TÖÖLÖNLAHDENPUISTON KEHITTÄMISEEN

1. **Kaupunki suunnannäyttäjänä ja mukaankutsujana kansainvälisesti erottuvan puistokokonaisuuden luomisessa.** Kaupungilta odotetaan vetovastuuta ja suunnannäyttämistä puiston kehittämisessä – Helsingille ominaisia ja kansainvälisesti erottuvia ratkaisuja tulee edistää rohkeasti. Tämä edellyttää kaupungilta monitoimialaista yhteistyötä, yhteistyötä kumppanitoimijoiden kanssa sekä yrittäjämyönteistä otetta alueen kehittämisessä.

2. **Puiston kokonaisvaltainen kehittäminen osana laajempaa mielikuvallista aluetta.** Puisto on kaupunkilaisille tärkeä paikka ja sen arvo kaupunkibrändin kannalta on niin suuri, että puistoa tulee kehittää kokonaisvaltaisesti osana laajempaa toiminnallista ja mielikuvallista aluetta. Tapahtumatoiminnot nivoutuvat Kansalaistorin toimintaan. Ulkoilu ja liikkuminen tapahtuvat Töölönlahden kiertävällä kävelyreitillä, kuntoilupaikoilla, vesi- ja viheralueilla. Töölönlahdenpuisto on Keskuspuiston eteläisin ja urbaanein kärki. Makasiinipuisto, Kansalaistori, Musiikkitalon terassit, Kiasman etuaukio ja suojeltujen huviloiden alue ovat sen elimellisiä osia.

3. **Alueen naapurit ja toimijat ovat hyödyntämätön vahvuus puiston kehittämisessä.** Alueen toimijat ovat keskeinen voimavara, jotta puiston toiminnasta pystytään kehittämään monipuolista. Alueella sijaitsevien kulttuuritoimijoiden määrä on valtakunnallisesti tarkasteltuna merkittävä. Yhteistyötä kannattaa luoda yhdessä, alkaen esimerkiksi toimijoiden löydettävyyden parantamisesta alueopastein. Alueen toimijoiden toiminnan laajentuminen ulkoalueille (mm. konsertit, esitykset, muut tapahtumat) on hieno mahdollisuus tehdä kulttuurikeskittymä eläväksi osaksi puistokokemusta ja toisin päin. Toiminta vaatii pitkäjänteisyyttä, koordinoitua ja sovittuja käytäntöjä, jotta sillä on haluttua vaikuttavuutta.

4. **Tehdään rohkeasti tilaa puistokokemuksen eri ulottuvuuksille.** Osallistava suunnitteluote on osoittanut, että Töölönlahdenpuisto on erityinen paikka monelle helsinkiläiselle. Alue on kaupunkilaisille ja kaupungissa vieraileville paljon enemmän kuin pelkkä puisto. Se on liikkumisen, leikkimisen ja hyvinvoinnin paikka, hetki itselle keskellä arkea, historiallisen hulppea suomalainen kohtaamispaikka, kaupunkiluontoa ja -kulttuuria yhdistävä yhteinen olohuone, mutkaton rutiini ja arjen luksus. Uudistuksessa kannattaa säilyttää nämä puistokokemuksen eri ulottuvuudet, jotka on tunnustettu prosessin aikana – sekä samalla tehdä rohkeasti tilaa näille tavoille nauttia puistosta ja kokea sen eri ulottuvuuksia. Avoin suunnitteluote, eri asukas- ja käyttäjäryhmien ideoiden potentiaali kannattaa pitää mukana jatkossakin, jotta puistosta voidaan luoda monia käyttäjäryhmiä palveleva kaupungin kilpailuvaltti, inspiroiva luontoa, kulttuuria ja liikkumista yhdistävä kaupunkitila ja hyvinvointikokemus.

5. **Ympärivuotisen käytön mahdollistaminen.** Ympärivuotisuuden parempi mahdollistaminen laajentaisi puistosta nauttimisen mahdollisuuksia ja parantaisi yritysten/ toimijoiden toimintaedellytyksiä. Tämä vaatii alueelle toimivaa perusinfraa, fasiliteetteja ja palveluita, joiden kehittämiseksi on keskeistä kuulla alueella jo toimivien sekä siitä kiinnostuneiden yritysten ja toimijoiden tarpeita.

Löydökset työpajoittain – kaupungin sisäinen työpaja

1. Monimuotoinen puisto – kirkas tahtotila tarvitaan

Puiston profiilissa pitäisi yhdistää monia sisältökärkiä (esim. luonto, kulttuuri, liikkuminen, rentoutuminen). On määritettävä paikan ainutlaatuisuutta tukeva sisällöllinen kokonaisuus. Puistolle tarvitaan selkeä profiili, joka ei ole kompromissi ja josta muodostuu Helsingille ominainen maailmanluokan vierailukohde.

2. Kiinnostava ja aktiivinen puisto syntyy yhteistyöllä – Töölönlahti on laajempi kokonaisuus

Erilaista yhteistyötä tarvitaan (mm. public-private), jotta alueelle saadaan kiinnostavia sisältöjä ja niitä tukevat oheispalvelut.

Töölönlahdenpuistoa tulee tarkastella osana isompaa kokonaisuutta, koska toiminnot lomittuvat ja sijoittuvat laajemmalle alueelle.

3. Pienimuotoiset tapahtumat sopivat tänne

Pienet ja keskisuuret tapahtumat soveltuvat tänne hyvin – nykyinen ratkaisu on kaikista näkökulmista huono (ei sovellu erityisen hyvin suuriin tapahtumiin eikä puistona ja rentoutumisen paikkana ole ideaali)

4. Kaupungin tulee luoda jatkuvuutta

Kaupungilta odotetaan vetovastuuta ja koordinoitua, erilaisia verkostoja on viritelty, mutta ne ovat hiipuneet ja toimijat ovat turhautuneet.

Puiston sijainti edellyttää pohdittuja reittejä eri suuntiin ja alueella.

5. Luonto ja vehreys ovat alueen erityinen vahvuus

Moninaiset toiminnot, joita alueelle toivotaan tulee yhteensovittaa alueen luonnon kanssa, kuitenkin siten että yhä useampi kaupunkilainen virkistyy ja viihtyy puistossa ja alueella.

Löydökset työpajoittain: alueen toimijat

Isot toimijat (instituutiot, järjestöt, isot yritykset)

- Alueen kulttuuritoimijoilla halukkuutta **tiiviimpään yhteistyöhön** ja alueen kehittämiseen, myös muut toimijat kokevat synergiamahdollisuudet suurina
- Alueen mahdollisuuksien avaaminen edellyttää **toimivaa opastusta ja reittien suunnittelua**, nyt monet jo alueella olevat toiminnot jäävät huomaamatta. Hyvin toteutetut julkiset taideteokset kannustavat liikkumaan alueella, tämä hyödyttää kaikkia.
- Nykyinen puisto on toimijoille iso pettymys – tähän halutaan nopeasti muutos.

Pienet toimijat (pienet yritykset, kansalaistoimijat, palvelut)

- Alue mielletään jo nyt Oodin ja Kansalaistorin jatkeena, sitä tulisi kehittää tähän suuntaan. Alueelle toimitaan **omaehtoista tapahtumatoimintaa mahdollistavia rakenteita**, kuten amfiteatterityyppistä paikkaa.

- **Ympärivuotinen toiminta palveluineen ja sisätilainfrat** (mm. WC-tilat) lisäävät alueen houkuttelevuutta ja voisivat mahdollistaa muun kuin kausiyrittäjyyden.
- Viestintä ja markkinointi alueen mahdollisuuksista koordinoitusti tarpeen, jotta edellytyksiä pienemmillekin toimijoille olla mukana.
- Kaupunkiluonto ja alueen uniikki ympäristö ovat **hieno konteksti luonto- ja liikuntayrittäjyydelle ja pienimuotoisille tapahtumille**.

Yhdistykset/maastokävely (luonnonsuojelu, asukasyhdistykset)

- Luonnonsuojelu ja luonnosta nauttiminen ovat huolenaiheita, joiden puolesta ollaan tehty pitkäjänteisesti työtä ja näkökulmat tulee huomioida kehittämisessä vankasti
- Alueen asukkaille puisto ja Töölönlahti ovat ensiarvoisen tärkeä linkki luontoon ja paikka rauhoittua
- **Tärkein kokemus alueella on ainutlaatuinen luonto**

Kaupungin sisäinen työpaja

Yhteenveto HKI sisäisestä työpajasta

- Joulukuussa 23 järjestetyssä työpajassa mukana laaja läpileikkaus toimialoilta, mm. puiston ja viheralueiden suunnittelun, ylläpidon, kulttuuriympäristön, luonnon monimuotoisuuden sekä liikennesuunnittelun asiantuntemusta. Mahdollisten käyttötarpeiden osalta edustusta oli mm. liikunnan ja ulkoilun, tapahtumien ja matkailun osalta.
- Työpajassa määriteltiin yhdessä tärkeimmät suunnitteluperiaatteet ohjaamaan suunnittelua.
- Kaupunkilaisia on kuultu Töölönlahdenpuistoon liittyen laajimmin 2019 toteutetussa kyselyssä, jonka pohjalta työpajassa käsiteltiin näistä toiveista muodostettuja mahdollisia puiston profilin kärkiä, joiden ei ole tarkoitus olla toisiaan poissulkevia, mutta joiden kautta saadaan tehtyä selkeämpiä valintoja, jotka peilaavat kaupunkilaisten toiveita ja odotuksia.
- Tapahtumien osalta keskusteltiin eri kokoisten ja luonteisten tapahtumien sijoittumisesta Töölönlahdenpuistoon (ja Kansalaistorin tapahtumien laajentuminen tarvittaessa tähän suuntaan). Puiston osalta todettiin, että se soveltuu jatkossakin parhaiten pienten ja keskisuurten tapahtumien paikaksi, kuitenkin niin, että puisto sekä Töölönlahden alueen herkkä luonto ei kuormitu liikaa.
- Kaupungin toimialoilta ja asiantuntijoilta edellytetään saumatonta yhteistyötä sekä yhdessä että alueen instituutioiden, palveluntarjoajien ja toimijoiden kanssa. Näin voidaan saavuttaa houkutteleva ja eri kävijöitä palveleva ympärivuotinen kohde, joka on urbaani keidas, joka kunnioittaa alueen luontoarvoja, tarjoten mahdollisimman monelle virkistytymistä, viihtymistä Helsingille uniikilla tavalla.

1. Nauttimisen, rentoutumisen, liikkumisen ja hyvinvoinnin paikka.
2. Töölönlahti luontokokemuksena entistä paremmaksi.
3. Puisto mahdollisimman monelle – huomioidaan erilaiset käyttäjät.
4. Kulttuuriympäristön ja kulttuurin kokemisen paikkana ainutlaatuinen.
5. Helsingin käyntikortti, yhteiskunnalliset arvot esillä
6. Helsingin vihreä sydän – yhteydet ympäröiville alueille.
7. Ympärivuotinen/vuorokautinen käyttö mahdollistuu
8. Puiston profiiliin sopivan yrittäjyyden mahdollistaminen.

MIKSI TARVITAAN YHTEISET SUUNNITTELUPERIAATTEET?

Periaatteet ohjaavat suunnittelua ylätasolla – ottamatta vielä kantaa yksittäisiin ratkaisuihin.

Niiden pohjalta voidaan priorisoida vaihtoehtoja ja tehdä valintoja.

Kaupungin sisäisen työpajan osallistujat (29 hlöä)

Projektitiimi:

- Katriina Arrakoski / Kiia Koliseva / Hanna Harris / Kaisa Solin / Anna Böhling

KYMP:

- Kyösti Kanerva / Alueiden käyttö ja valvonta, tarkastaja
- Pia Rantanen / Maankäyttö, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu, puisto- ja viheraluesuunnittelu
- Jussi Luomanen / Maankäyttö, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu
- Olli Markkanen, rakennukset ja yleiset alueet, kaupunkitekniikka
- Jere Saarikko / Aluesuunnittelija
- Janne Prokkola / Maankäyttö ja kaupunkirakenne, Eteläinen alueyksikkö
- Kajsa Lybeck / Maankäyttö ja kaupunkirakenne, Eteläinen alueyksikkö, arkkitehti
- Tia Salminen / Maankäyttö ja kaupunkirakenne, liikenne- ja katusuunnittelu
- Teppo Pasanen / Maankäyttö ja kaupunkirakenne, liikennejärjestelmäsuunnittelija
- Raimo Pakarinen / Ympäristöpalvelut, luonto ja ympäristötietoisuus
- Ville Immonen, kunnossapito
- Elina Kuikanmäki /Maaomaisuuden kehittäminen

Kanslia:

- Päivi Munther, brändi- ja tapahtumayksikkö
- Sanna Forsström, tapahtuma – ja brändiyksikkö
- Anni Bäckman (alustava) / Aluerakentamisyksikkö
- Nina Vesterinen / Kanslia, Matkailupäällikkö

Kuva:

- Sari Saresto / Anne Salminen Helsingin kaupunginmuseo
- Ulla Leinikka /Oodi
- Minttu Perttula, Elina Nyberg / liikkumisen edistämisen yksikkö
- Saila Machere, tapahtumat

Päivän tavoitteet

Käynnistää kaupunkiyhteisesti ainutlaatuisen ympäristön idea- ja konseptisuunnitteluvaihe.

Varmistaa **kaupunkilaislähtöinen ajattelu ja osallisuuden toteutuminen sekä onnistunut viestintä** hankkeen eri vaiheissa.

Kuulla kaupungin sisäisiä toimijoita, joilla on tiivis linkki, asiantuntemusta ja/tai toimintaa puistoon liittyen. Huomioida aikaisemmat suunnitelmat aluetta koskien soveltuvin osin.

Valjastaa kaupunkiorganisaation sisäinen näkemys idea- ja konseptisuunnitteluvaiheen pohjaksi – **mahdollistaa yhteistyö hankkeen edetessä.**

Valmistautua **ulkoisten sidosryhmien** kuulemiseen.

10.00	Tervetuloa – alustus Jussi Luomanen
10.15	Tavoitteet ja työtavat/Pentagon Design
10.30	Kaupunkilaisten näkökulmat Töölönlahdenpuiston mahdolliset profiloivat teemat
	Mitä kaupunkilaiset toivovat Töölönlahdenpuistossa tapahtuvan? Mitä kärki edellyttäisi palveluiden, sisältöjen ja toimijoiden osalta? Millainen puiston profiili voisi olla kaupungin omien toimijoiden näkökulmasta?
11.00	Lounas ja lyhyt tauko
11.30	Työskentely jatkuu
12.15	Onnistumisen edellytykset Yhteiset suunnitteluperiaatteet Tavoitteet ja toiveet osallistamiseen ja viestintään Tavoitteet ja toiveet kaupungin sisäiseen yhteistyöhön ja viestintään
12.30	Osallistajaorganisaatioiden näkökulma Kunkin toimijan suunnitelmat/ haaveet puiston osalta
12.45	Seuraavat askeleet, ulkoisten työpajojen/kyselyn vinkit

TÖÖLÖNLAHDENPUISTON MAHDOLLISIA PROFIILIKÄRKIÄ (Ei poissulkevia)

- 1) Kulttuuri & elämykset
- 2) Liikkuminen & urheilu
- 3) Puisto & luonto
- 4) Touhuaminen & tapahtumat
- 5) Yhdessä & rentoutuminen
- 6) Jotain muuta?

Työtavat – kaupunkilainen keskiössä

- Osallistujat kommentoivat **edustamansa toimialan, palvelun tai asiantuntijuuden näkökulmasta** – toivomme vastauksiin nimen, jotta näkökulma välittyy
- Keskustellaan yhdessä näkökulmien yhteensovittamisesta – kaupunkiorganisaation asiantuntijuutta tarvitaan, jotta onnistumme
- Pyritään sopimaan suunnittelun **ylätason periaatteista**
- Pyritään huomioimaan **riittävän erilaisia käyttäjäryhmiä** – puisto palvelee kaikkia kaupunkilaisia, lisäksi sillä on merkittävä rooli vierailijoille
- Tavoitellaan puiston houkuttelevuuden vahvistumista, käyttöasteen nostamista ja viihtyisyyttä eri vuorokaudenaikoina sekä ympärivuotisesti

Tunnistettuja käyttäjäryhmiä (alustava)

Lapset

Nuoret

Perheet

Ikäihmiset (go-go, slow-go, no-go)

Ulkoilijat ja liikkujat

Urbaanin luonnon nautiskelijat

Yhteisöllisen kaupunkitilan hengaaajat

Matkailijat

Elämystä hakevat

Alueella työskentelevä

Läpikulkijat, jalan, pyörällä ym.

Täydentävä kysely

Tavoitetyöpajan lisäksi on avattu kysely kaupungin toimijoille, johon toivomme vastauksia erityisesti tahoilta, jotka eivät päässeet mukaan työpajaan.

Voitte halutessanne myös vastata kyselyyn tai linkata kyselyn oleellisille tahoille.

Kysymykset:

- Mitä toiveita edustamallasi palvelulla/yksiköllä on Töölönlahdenpuistoa koskien?
- Mitä aikaisempia ja käynnissäolevia suunnitelmia aluetta koskee?
- Muita terveisiä idea- ja konseptisuunnitteluvaiheeseen
- Miten haluatte olla mukana ja saada tietoa suunnittelun edetessä?
 - Teams-kanava/Intra, s-posti, työpajat/tapaamiset, muu/mikä

Kyselyyn voi vastata vuoden loppuun saakka.

Täydentävän kyselyn vastaukset (n=2)

- 2 vastausta:

- Timo (Pekka) Tolkki, KYMP/Verkostojohtamisen yksikkö (Turvallisuusjohtamisen tukipalvelut)
- Sanna Forsström (osallistui myös työpajaan), Kaupunginkanslia/Viestintäosasto/ Brändi ja tapahtumat-yksikkö

Mitä toiveita ja tavoitteita edustamallasi palvelulla/yksiköllä on Töölönlahdenpuistoa koskien?

Toivomme, että puiston suunnittelussa pidetään turvallisuusnäkökulmat alusta asti mukana ja tuemme tässä mielellämme. Etenkin Kaisaniemenpuiston puolella on käsittääkseni ollut paljon turvallisuuspoikkeamia ja koettua turvattomuuden tunnetta, joten viranomaisvalvonnan ja kameravalvonnan edellytykset tulee varmistaa. Myös sosiaalisen kontrollisen sekä esim. valaistuksen suunnittelussa tulisi huomioida myös turvallisuuden tunteen parantaminen.

Pienet, keskisuuret tapahtumien huomioiminen. Elävän Töölönlahden vahvistaminen, myös kansainvälisille matkailijoille ja vierailijoille kiinnostava kokonaisuus.

Mitä aikaisempia ja käynnissä olevia suunnitelmia teillä on tai on ollut alueelle?

Ei tiedossa olevia suunnitelmia. Jos kaupungilta ei löydy niin poliisilta todennäköisesti löytyy dataa ainakin tapahtuneista rikoksista ja häiriökäyttäytymisestä alueella.

Mahdollinen ruokatapahtuma-tekeminen kesäkausi 2024? Voisiko toimia kokeiluna tulevaisuutta kohti?

Muita terveisiä idea- ja konseptisuunnitteluvaiheeseen.

Pitäkää minut (Timo (Pekka) Tolkki) sekä Marko Litukka mukana/tietoisena suunnittelun etenemisestä jos toivotte tukea em. asioihin.

Miten haluat olla mukana ja saada tietoa suunnittelun edetessä?

- Työpajat/tapaamiset - Sähköposti;
- Sähköposti - Teams-ryhmä - Strateginen koontitapaaminen? Jos tallaisia tulossa. ;

Terveisiä kaupunkilaisilta –
nostoja asukaskyselyistä 2019 ja 2023

Kaupungin sisäisen työpajan kommentit
mahdollisiin profiilikärkiin

Benchmarkit

Nostoja asukaskyselyistä vuosilta 2019 ja 2023

- Vuonna 2019 toteutettu elämyksellinen asukaskysely, vastaajia 1109 ja vastauksia 4548
- Vuonna 2023 joulukuussa toteutettu asukaskysely, vastauksia 700.
- Poimintoja kaupunkilaisten ideoista kuudesta eri kategoriasta:
 - 1) Kulttuuri ja elämykset
 - 2) Liikkuminen ja urheilu
 - 3) Luonto ja vihreys
 - 4) Yhdessä ja rentoutuminen
 - 5) Tapahtumat ja tekeminen
 - 6) Benchmarkit ja verrokkit

KULTTUURI & ELÄMYKSET

Työpajan materiaalit

Poimintoja asukaskyselyn 2019 pohjalta:

- Jazzia puistossa –iltoja 384 (79 %)
- Ulkoilmaleffanäytöksiä 524 (75%)
- Valaistuksia, valotaidetta ja valokuvioita 492 (70%)
- Taidetta ja luontoa yhdistäviä installaatioita 457 (65%)
- Nykytaidetta 340 (49 %)
- Helsinki Looks -muotinäytöksiä laiturilla 368 (53%)
- Kulttuurikontteja 358 (51%)
- Kulttuuripolkuja 345 (49%)
- Koko perheen kulttuurikokemuksia 323 (46%)
- Monikulttuurisia tapahtumia 288 (41%)
- Asukasjuhlia 256 (37%)
- Ympäristötaidetta 147 (21%)

Poimintoja asukaskyselyn 2023 pohjalta:

- Esiintymislavoja, puistokonsertteja
- Odin jatke, eli kesäolohuone jammailuun ja monipuolisista esityksistä nauttimiseen
- Kaupunkikulttuuria mahdollistava paikka, yllätyksellisiä ja yhteisöllisiä sisältöjä, pop-up-toimintaa
- Kansalliset kulttuuri-instituutiot ympärillä, tämän huomiointi suunnittelussa
- Taiteen tehtävä esitellä kokijalleen jotain uutta, puiston idean voisi rakentaa tämän ympärille
- Pääpaino pienimuotoisessa ja matalan kynnyksen toiminnassa, joka sopii useille eri käyttäjäryhmille

Kuvat: MyHelsinki,
Vesa Laitinen & Camilla Bloom

Kulttuuri ja elämykset kärkenä? (HKI sisäinen, yhteenveto)

Mitä mahdollistaisi?

- Luontoelämykset ja Luonto+ yhdistelmäelämykset (12 mainintaa)
- Alueen kulttuuritoimijoiden sisällöt esiin puistossa! (9 mainintaa)
- Pienemmät kulttuuri- ym. tapahtumat, omaehtoinen kulttuuri (8 mainintaa)
- Luontainen kulttuurikeskittymä - pientä ja suurta (5 mainintaa)
- Mahdollisimman monelle (3 mainintaa)
- Kansalaistorin roolin kirkastus (2 mainintaa)
- Ympäri vuotisuuden mahdollistaminen/varmistaminen (1 maininta)

Mitä haasteita/avoimia kysymyksiä herättää?

- Suuret tapahtumat ja jatkuva käyttö vaikeaa yhteensovittaa (15 mainintaa)
- Toiminnan yhteensovittaminen ja muuntojoustavuus (6 mainintaa)
- Infraan liittyvät haasteet/päätettävät asiat (5 mainintaa)
- Herkän luonnon säilymisen varmistaminen (5 mainintaa)
- Tarvitaan veturitoimijat/kuratointia (3 mainintaa)
- Pienimuotoisen toiminnan mahdollistaminen ja sitouttaminen (2 mainintaa)
- Monipuolisuuden varmistaminen (1 maininta)
- Kaupungin vetovastuu/omistajuus puiston osalta (1 maininta)

LIKKUMINEN & URHEILU

Työpajan materiaalit

Poimintoja asukaskyselyn 2019 pohjalta:

- Suppausta 471 (75%)
- Lainattavia kaupunkisoutuveneitä 435 (69%)
- Mölkyä ja petanqueta 420 (66%)
- Temppuratoja 415 (66%)
- Tanssi itsesi hyväälle tuulelle-treenejä 284 (58 %)
- Liikuntakontteja 356 (56%)
- Kiipeilymahdollisuuksia 335 (53%)
- Lainattavia pihapeli-settejä 314 (50%)
- Teemapolkuja 309 (49%)
- Jättiläislumilinnan rakennustalkoita 245 (39%)
- Urheilulajien minikokeilupuistoja 240 (38%)
- Geokätkeilyä aloittelijoille 196 (31%)
- Kaupungin suurin hyppynaru 128 (20 %)

Poimintoja asukaskyselyn 2023 pohjalta:

- Ulkokuntosaleja
- Kiipeilyseinä, tennis- ja jalkapalloseinä
- Hietsu on tukossa. Rantaurheilun mahdollisuuksia tulisi kehittää, esim. beach volley kenttä
- Tekojäärata, luistelumahdollisuus
- Uintimahdollisuus, edes rajatulla alueella
- Paremmat lenkkipolut ja hiihtolatu talvella
- Kesäaktiviteetteja mahdollistava lainaamo / vuokraamo
- Soutuveneyhteys Töölönlahdelta Eläintarhanlahdelle (ehkä jopa raiteiden alittavaa tunnelia pitkin?)

Kuvat: MyHelsinki, Jussi Hellsten, Vesa Laitinen & Shoot Hailey

Liikunta ja urheilu kärkenä? (HKI sisäinen, yhteenveto)

Mitä mahdollistaisi?

- Liikunta- ja leikkipaikat eri ryhmien tarpeisiin - "conviviality" (16 mainintaa)
- Liikuntakäyttö edellyttää tukipalveluita ja -tiloja (6 mainintaa)
- Monipuolisuus ja ympärivuotisuus tärkeää - yhteistyöllä onnistuu (5 mainintaa)
- Täällä on helppo innostua liikkumaan (4 mainintaa)
- Yhteys Töölönlahteen - vesialueen käytön mahdollistaminen (4 mainintaa)
- Kulttuuri ja luonto liikuttavat huomaamatta (4 mainintaa)
- Nuorten huomioiminen - teinit Oodista myös puistoon? (4 mainintaa)
- Liikunnalliset tapahtumat (3 mainintaa)
- Reitit, läpikulku, yhteydet - merkittävä mahdollisuus (3 mainintaa)
- Liikunnan ja luonnon yhteensovittaminen onnistuu (3 mainintaa)
- Lähi/arkiilikuntaa vai jotain erityistä? (2 mainintaa)
- Puistolle tarvitaan operaattori (1 maininta)

Mitä haasteita/avoimia kysymyksiä herättää?

- Puistomaisuus/luonnonmukaisuus tärkeää (6 mainintaa)
- Liikunta/urheilutoiminta vaatii paljon puistolta (6 mainintaa)
- Eri käyttäjäryhmien huomioiminen ja valinnat (4 mainintaa)
- Toimintojen yhteensovittamisen haasteet (4 mainintaa)
- Monipuolisuus ja tasapuolisuus tarjonnassa (3 mainintaa)
- Liikuntateema saattaa rajata jotkut ulos (3 mainintaa)
- Vaihtelevat trendit (2 mainintaa)
- Turvallisuus ja ilkivalta (2 mainintaa)
- Lähiliikkujat puistoon? (2 mainintaa)
- Toimijoiden löytäminen ja sitouttaminen+edellytykset (1 maininta)

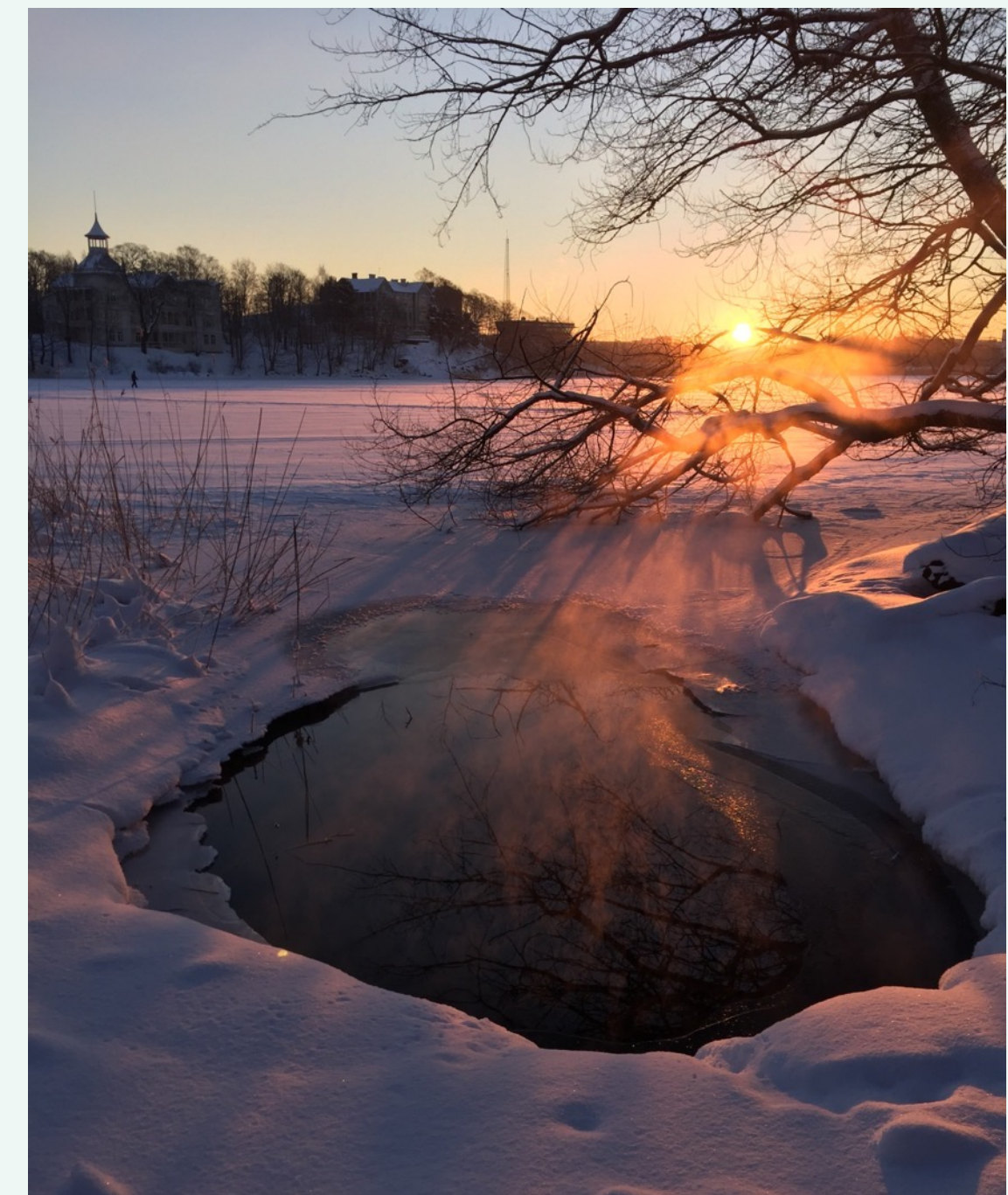
LUONTO & VEHREYS

Poimintoja asukaskyselyn 2019 pohjalta:

- Laitureita 430 (68%) ja hiekkarantoja 323 (51%)
- Villiyrttiretkiä 202 (32%) ja Kaupunkiluonto tutuksi –pajoja 322 (51%)
- Kaupunkiviljelylaatikoita 326 (52%)
- Syötävää puistoa 330 (52%)
- Taidepuutarhoja 319 (50%)
- Vesialueita ja vesikanavia 296 (47%)
- Lintujen bongauskisoja 278 (44%)
- Satokausi-juhlia & omenamaistiaisia 272 (43%)
- Piknik-paikkoja 257 (41%)
- Ympäristötietoutta ekopuistossa 242 (38%)
- Tutustu hevosiin ja lampaisiin -viikkoa 202 (32%)

Poimintoja asukaskyselyn 2023 pohjalta:

- Kaupunkieläimistö, linnut ja hyönteiset – näiden vaaliminen
- Puita kaunistamaan, viilentämään ja tuomaan suojaa (myös siirtoistuttamalla vanhoja puita, ei pelkkiä ruipeloita)
- Ei luonnonmukaista puistoa ole tarvetta suunnitella paikkaan, joka ei ole vuosikausiin ollut luonnonmukainen
- Monimuotoisuuden tukeminen mm. jättämällä puihin lahoavia oksia paikoilleen, kotimaisten kasvilajien suosiminen, opasteita esim. linnuista ja kaikista "epäsiisteistä" laikuista, joilla lisätään monimuotoisuutta.
- Tuoksupuutarha, jossa syreenejä ja tuomia jne.
- Tällä hetkellä tuulinen ja pelkästään hanhille. Korjatkaa se, niin puisto ottaa aimo harppauksen viihtyisyydessään
- Kierrätysmateriaalit puiston toteutuksessa.
- Ei kovia pintoja, ei asfalttia.

Työpajan materiaalit

Kuvat: MyHelsinki, Teemu Kuusimurto & Juhana Hurtig

Luonto ja vehreys kärkenä? (HKI sisäinen, yhteenveto)

Mitä mahdollistaisi?

- Tyylilaji ja puiston toiminnot linjattava (10 mainintaa)
- Kosketus luontoon, palvelut ja yhteys muihin puistoalueisiin (9 mainintaa)
- Nykyinen luonto ja lisää vehreyttä (8 mainintaa)
- Töölönlahti kokonaisuutena ja luonnon monimuotoisuuden huomioiminen (8 mainintaa)
- Luontokokemus ja tarinallisuus&faktatieto (6 mainintaa)
- Ympäri vuotisuuden huomioiminen (6 mainintaa)
- Urbaani keidas - nopea luontokokemus (2 mainintaa)

Mitä haasteita/avoimia kysymyksiä herättää?

- Herkän puiston, luonnon ja toiminnan yhteensovittaminen (8 mainintaa)
- Turvallisuus ja ylläpito (7 mainintaa)
- Erilaisten toiveiden ja toiminnan yhteensovittaminen (5 mainintaa)
- Hanhet ja muu linnusto (5 mainintaa)
- Luonnonmukaisuus vs. puistomaisuus (4 mainintaa)
- Luonto ja vehreys kärkenä rajoittaisi tapahtumakäyttöä (3 mainintaa)
- Lähialueiden huomioiminen suunnittelussa (2 mainintaa)
- Vuodenaikojen huomioiminen (1 maininta)

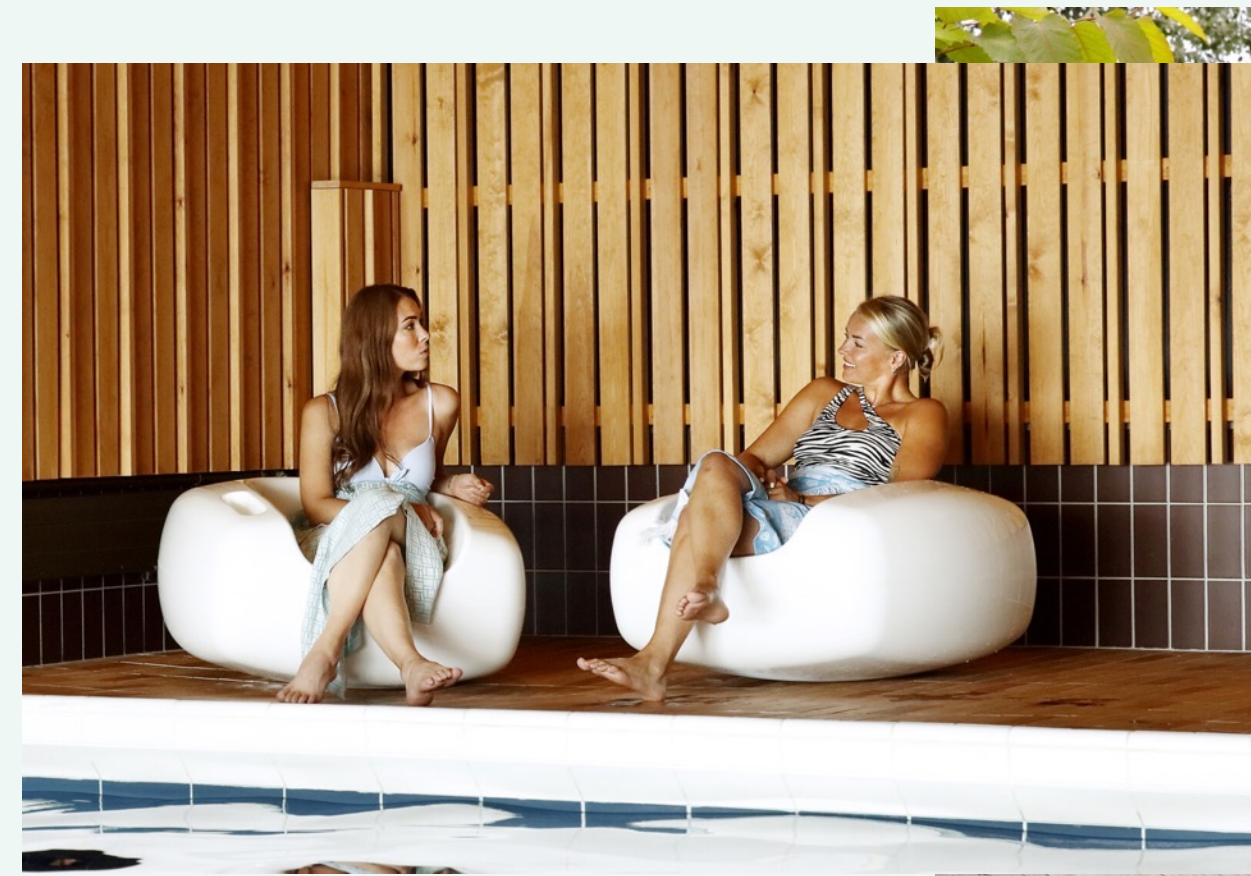
YHDESSÄ & RENTOUTUMINEN

Poimintoja asukaskyselyn 2019 pohjalta:

- Kahviloita & terasseja 388 (75%)
- Hidasta elämää -rentoutumispaikkoja 385 (74%)
- After work -venyttelyhetkiä 336 (65%)
- Näköalapaikkoja 319 (62%)
- Lämmitettyjä terasseja ja vilttejä 316 (61%)
- Riippukeinupuistoa 297 (57%) & keinutuoliterassia 182 (35%)
- Aurinkopaneelipenkkejä 211 (49%)
- Koko kaupungin piknikiä 206 (40%) & yhteisiä grillauspaikkoja 195 (38%)
- Tuulikellopuistoa 168 (32%)
- Pop-up saunakylää 160 (31%)
- Paljujen päivä 143 (28%)

Poimintoja asukaskyselyn 2023 pohjalta:

- Leikkipaikan viereen kahvila ja aikuisille mukavia penkkejä ja aurinkotuoleja, pöytäryhmiä, ulkokuntosali.
- Pikku-Finlandian kahvilan paikka, terassi ja näkymä Töölönlahdelle säilytettävä!
- Jätsikiskoja, kahviloita, terasseja, lippakioskeja, paviljonkeja, ruoan myyntikojuja.
- Istumapaikkoja. Rentoutumisalueita. Istutusten ympäröimiä rauhallisia soppia ja oleilualueita.
- Kaupunkitilan – kuten puiston – yhtenä tehtävä on antaa kaupunkilaisille inspiroivat puitteet omaehtoiseen toimintaan.
- Osallisuus puiston toteutuksessa. Kukaan ei kutsu komiteaa sisustamaan olohuonettaan. Yhteisen tilan kodikkuus syntyy tekemällä yhdessä.

Kuvat: MyHelsinki, Karoliina Bärlund & Jussi Hellsten

Yhdessäolo ja rentoutuminen kärkenä? (HKI sisäinen, yhteenveto)

Mitä mahdollistaisi?

- Palvelut, toiminta ja ruoka kutsuvat viihtymään ja viipymään (6 mainintaa)
- Monipuolisuus valttina, monikäyttöisyyden varmistaminen (5 mainintaa)
- Vehreä keidas - sopivan rento ja toteutuskelppoinen teema (5 mainintaa)
- Operaattori/koordinointi tarvitaan (3 mainintaa)
- Ulkoilu+ yhdistelmäteema (2 mainintaa)
- Saunominen ja talviuinti (2 mainintaa)
- Valaistus ja muu infra (2 mainintaa)
- Lapsiperheiden tarpeisiin sopiva paikka (2 mainintaa)

Mitä haasteita/avoimia kysymyksiä herättää?

- Ylläpito resursoitava, infraan panostettava (9 mainintaa)
- Kaavoitus ja maankäyttö - tavoitteena hallittu kokonaisuus ja oikea mittakaava (4 mainintaa)
- Kaupungin panostus ja yhteistyömallit edellytyksenä (3 mainintaa)
- Yleisesti haastava kokonaisuus - paljon mahdollisuuksia (3 mainintaa)
- Kohderyhmien yhteensovittaminen ja valintojen tekeminen (2 mainintaa)
- Kiinteitä vai kevyitä/popup-ratkaisuja? (2 mainintaa)
- Tasokorotus koko alueelle (1 maininta)
- Turvallisuus ja koettu turvallisuuden alueella (1 maininta)

TEKEMINEN JA TAPAHTUMAT

Poimintoja asukaskyselyn 2019 pohjalta:

- Lähiruokatoreja ja herkkumarkkinoita 344 (73%)
- Kaupunkilaisten järjestämiä kirppareita 277 (64%)
- Puitteita pop-up-toiminnalle 274 (64%)
- Pyörrien tee-se-itse -korjauspisteitä 269 (62%)
- Urbaaneja lavatansseja 252 (54%)
- Jääkaruselleja 224 (52%)
- Hävikki & kiertotalous -pajoja 221 (51%)
- Kaupunkilaisten järjestämiä asukasjuhlia 195 (45%)
- Yhdessä istutettuja tulppaanipeltoja 178 (41%)
- Leijanrakennustyöpajoja 177 (41%)
- Kohtaamisia kaupunkilaisten kesken 194 (41%)
- Viljelykursseja 158 (37%)

Poimintoja asukaskyselyn 2023 pohjalta:

- Helsingin "paraatileikkipuisto", jossa viihtyvät perheet, lapset ja vanhemmat. Myös aikuisill toimintaa puiston välittömään läheisyyteen, esim. ulkokuntosali, istumapaikkoja, kahvila.
- Alueita lapsille, monimuotoisia alueita, missä he innostuvat liikkumaan ja seikkailemaan.
- Ulkoleikkipuisto lapsille – mutta kiinnostavasti toteutettuna. Ei perusmallia.
- Kaikenikäisille lapsille sopiva leikkipaikka. Myös suojaa auringon valolta.
- Puiston rauha tulee säilyttää. Matalan kynnyksen, pienimuotoisia tapahtumia. Suuret tapahtumat kuuluvat muualle.
- Paikka joulumarkkonoille. Köpiksessä niitä on kuudet. Kyllä Helsinkiinkin kahdet mahtuvat.
- Amfiteatteri kuten Chicagon Jay Pritzker Pavilion
- Olisi hyvä miettiä, mitkä alueet puistosta sopivat kuntoiluun, mitkä pieniin tapahtumiin ja mitkä hengailuun, mitkä leikkiin ja miten reitit puiston sisällä toteutuvat parhaiten.
- Moniaistinen puisto, jonka sisällä unohtaa, että on kaupungissa.

Omaehtoinen tekeminen kärkenä? (HKI sisäinen, yhteenveto)

Mitä mahdollistaisi?

- Pienet ja omaehtoiset DIY tapahtumat sopivat tänne - vaativat järjestäjän (5 mainintaa)
- Kaupunkilaisten tarpeita vastaava toiminta - eri tavoin toteutettuna (3 mainintaa)
- Elämä alueella luo turvallisuutta (1 maininta)

Mitä haasteita/avoimia kysymyksiä herättää?

- Kaupungilla oltava vetovastuu ja näkemys (2 mainintaa)

Tapahtumat kärkenä? (HKI sisäinen, yhteenveto)

Mitä mahdollistaisi?

- Tapahtumat sopivat alueelle sijainnin puolesta, niiden profiili linjattava (5 mainintaa)
- Puitteet ja edellytykset parhaat keskisuurille ja pienille tapahtumille (4 mainintaa)
- Suuret tapahtumat Kansalaistorille tai muuhun soveltuvaan paikkaan (2 mainintaa)
- Alueen instituutiot mukaan tapahtumiin (2 mainintaa)

Mitä haasteita/avoimia kysymyksiä herättää?

- Suuret tapahtumat ja luontoarvot vaikea yhteensovittaa täällä (3 mainintaa)
- Kaupungilla oltava vetovastuu ja näkemystä (2 mainintaa)

Tapahtumiin liittyvää keskustelua HKI sisäisessä työpajassa

- Tapahtumat ovat merkittävä osa Helsingin vetovoimaa sekä kaupunkilaisten että vierailijoiden viihtymistä, näin ollen kaupunki haluaa tukea erilaisten tapahtumien sijoittumista Helsinkiin ja myös keskusta-alueelle, jossa yhteydet ovat hyvät ja jossa myös tapahtumia halutaan järjestää.
- Tapahtumakenttä on laava ja sen piirteet tulisi huomioida tapahtumapaikkoja suunnitellessa, mukaan mahtuu suuria, keskisuuria ja pieniä tuotantoja ja tapahtumia, toistuvia sekä kertaluonteisia tapahtumia, ammattimaisia sekä omaehtoisia, ei-ammattimaisia tapahtumia. Kullakin on erilaisia tarpeita infran, rakentamisen sekä keston aikaisen toteutuksen suhteen.
- Töölönlahden puistossa on järjestetty erilaisia yksittäisiä tapahtumia, mutta mm. kiinteiden puistokalusteiden, ahtaiden kulkuväylien ja liikenne- ja ratkaisuiden sekä pelustusreittien osalta puisto ei sovellu hyvin ainakaan suuriin tapahtumiin.
- Paikkana Töölönlahdenpuisto tuntuisi soveltuvan paremmin pienten ja keskisuurten tapahtumien paikaksi. Suuret tapahtumat edellyttävät laajoja avoimia alueita, joiden hyödyntäminen jatkuvassa käytössä on vaikea yhteensovittaa herkän puiston luonnon kanssa sekä muun toiminnan yhteensovittamisessa.
- Kansalaistori ja Töölönlahdenpuisto ovat helposti yhdeksi kokonaisuudeksi mielletävä alue myös tapahtumien osalta – näiden osalta tapahtumakäyttö tulee selvästi linjata.

BENCHMARKIT JA VERROKIT

Poimintoja asukaskyselyn 2023 pohjalta:

- **Luxembourgin puisto Pariisissa** olisi erinomainen benchmark sekä suihkulähteen, kasvillisuuden (puut sekä pensaat), promenadien sekä erityisesti viihtyisien, siirrettävien ja eri asennoissa olevien tuolien ansiosta. Sellainen **”kansan olohuone” = kansainvälinen puisto Helsingistä puuttuu!**
- Samanlainen kuin **Bryant Park New Yorkissa**, ihan huippu.
- Miellyttävä visuaalinen kokonaisuus, näkymiä, visuaalista virikettä. Helsingillä voisi kuvitella olevan varaa yhteen upeaan **puistoon á la Kotka (Katariinan Meripuisto)** Kunhan siitä kulottuvasta nurmikosta päästäisiin eroon.
- Esim. Finlandia talon ja Rautatieaseman välinen alue voisi sopia hyvin **Berliinin Mauerpark**-tyyliseen kirpputoriin muihin erillisiin tapahtumiin. Mannerheimintien ja Töölönlahden väliin jäävä alue sopisi hyvin esim hengailutilaksi, jossa tilaa piknikeille, petankikentille, mölkylle ja mulle kevyelle liikunnalle, myös leikkipuistolle. Kuntoilualueet voisi sitten sijoittaa lenkkipolun varteen, missä hieman **”joutotilaa”**. Tarvitaan myös lisää kahviloita ja yrittäjiä.
- Petanki-baari eli vastaava kuin **Boulebar Tukholmassa** olisi mahtava saada Helsinkiin!
- Töölönlahden puiston tulisi olla Helsingin käyntikortti, mallia **Central Park tai Hyde Park** ja myös siellä olevan lasten leikkipuiston tulisi olla kaupungin hienoin ja monipuolisin, mallia esim **Luxembourgin Parc Monterey**.
- Töölönlahdessa on potentiaalia olla **Vondellparkin kaltainen kokoontumis- ja virkitysmisalue**, jossa on tilaa olla piknikillä, kahvilassa ja vaikka urheilemassa. Sen lisäksi sen arvo pyöräilyreitteinä on erittäin tärkeä.
- **Chicagon Jay Pritzker Pavilion**

Boule bar (Tukholma) yhdistää petanquen, ruoan, juoman, ulkoilman ja yhdessäolon.
Kuva: Tripadvisor

Jardin de Luxemburgin liikuteltavat ja siirrettävät tuolit ovat monen suosikkeja.
Kuva: Lonely Planet

Parc Monterey Luxemburgin puistossa Pariisissa on leikkipuistosuunnittelun taidonnäyte ja suosittu perheiden vapaa-ajanviettopaikka. Kuva: Tripadvisor

Ulkoilmakaraoke-tapahtuma Berliinin Mauerparkissa, joka on paitsi puisto, myös kohtaamispaikka. Kuva: Tripadvisor.

New Yorkin Bryant Parkissa ihmiset kokoontuvat piknikille The Lawn -nimiselle nurmialueelle puiston keskelle. Puistossa on aina jotain meneillään, joten se on erittäin viihtyisä ja eläväinen puisto. Myös Bryant Parkin talvessa on jotain tainomaista, voit laittaa vaikkapa luistimet jalkaan tai vieraila joulumarkkinoilla. Kuvat: Tripadvisor

Alueen toimijoiden työpajat

Työpajan yhteenvedossa on mukana vain työpajaan osallistuneiden näkemykset. Kutsu lähetettiin instituutioille ja toimijoille, jotka sijaitsevat alueella (näköyhteys puistoon), tapahtumajärjestäjille joilla kokemusta tapahtumista alueella sekä muille alueen yrityksille. Kaikki kutsutut eivät päässeet mukaan työpajoihin, heille tarjottiin mahdollisuus vastata kyselyyn, jonka sisältö on mukana raportissa.

Alueen toimijoiden työpajojen osallistujat

”Isot toimijat”

Aika: ke 10.1.2024 klo 13-15:00 / Paikka: Oodi / Kuutio

- Lauri Pokkinen/ sidosryhmäpäällikkö, Kansallisooppera
- Minna Raitmaa/ yleisötyöpäällikkö, Kiasma, Kansallisgalleria,
- Juha Paaso / myynti- ja markkinointipäällikkö, Musiikkitalo,
- Johanna Tolonen/ toimitusjohtaja, Finlandia-talo,
- Severi Hirvi/ ”Tilat ja osallisuus”-tiimin tiiminvetäjä, Oodi
- Stuba Nikula / toimitusjohtaja, Tapahtumasäätiö
- Harri Jantunen/ puheenjohtaja, Helsingin Latu ja Polku
- Eki Karlsson / toiminnanjohtaja, Suomen Latu,
- Päivi Munther/ projektipäällikkö, tapahtumat ja brändi, Helsingin kaupunki
- Reetta Heiskanen / museonjohtaja, Helsingin kaupunginmuseo, kaupunkiympäristö
- Tomas Ruuhisalmi / executive producer, Live Nation Finland (liittyi mukaan n. 13:30)
- *Muut ilmoittautuneista paikalla paitsi Kansallismuseo ja UPM (vastanneet kyselyyn)*
- *Paikalla myös MASU Planning, KYMP:n suunnittelutiimi ja Pentagon Design.*

”Pienemmät toimijat”

Aika: pe 12.1.2024 klo 9-11:00 / Paikka: Oodi / Kuutio

- **Aleksi Pahkala / kaupunkikulttuurin moniottelija**, oma yritys, jonka kautta tehdään esim. Helsingin tapahtumasäätiölle paljon suunnittelua, pitkään asunut Töölössä, olen muuttamassa Siniseen Huvilaan, todella rakas ja tuttu alue
- **Tiina Carling / Ravintola Fat Lizard, Töölö**, vanhan Töölönrannan ravintolan tilat on remontoitu meidän käyttöön, olemme juuri avanneet ovet, olemme markkinoinnissa huomioineet alueen rikkaan kulttuuriympäristöä ja mm. Kisahallin läheisyyden
- **Jesse Marttila / Natura Vivan toimitusjohtaja**, ”Eläköön luonto” on meidän sloganimme, olemme luontomatkailuyritys, olemme siellä missä on sinistä ja vihreää, meillä on iso melontakeskus alueella, muuten meillä on yhdeksän muuta paikkaa, Nuuksio, Teijo jne., pääapaino vesiturheilussa, mutta myös patikkaa, lumikenkäilyä jne. sekä myös majoituspalveluja ja tämän tyyppistä, Töölönlahti on ollut meillä pitkään zoomausalueena, viime vuonna saatiin Kaisaniemeen melontakeskus ja tätä haluaisimme laajentaa Töölönlahdelle
- **Päivi Helenius, Sininen Huvila ja Sinisen Huvilan kahvila**, 29. toimintavuosi kahvilassa, joka talvi kehitetään ideoita, että mitäs tänä vuonna, meidät tunnetaan tosi hyvin, meidän ei juuri tarvitse markkinoida itseämme, myös kansainvälisesti, meillä käy paljon luonnonsuojelijoita ja biologiasta innostuneita ihmisiä
- **Lassi Helenius, Sininen Huvila**, olen vaikuttanut ja asunut alueella yli 20 vuotta, katsonut aitiopaikalta, Töölönlahden rannalta, kun kaupunki kasvaa ja muuttuu, olen kuunnellut ihmisten mielipiteitä alueella tehdyistä ratkaisuksista myös yli 10 vuotta, joten minulla on paljon viestejä asukkailta ja meidän asiakkailta kerrottavana...
- **Jonne Nurminen, Hakuna Matata**, sup-vuokraamo, Finlandia-talon päädyssä, ollaan oltu 9 kesää Töölönlahdella, aiemmin oltiin myös Cafe Tyynin edessä kun se vielä oli olemassa, soutuveneitä, kajakkeja, polkuveneitä, SUP,-lautoja pieni musiikkilava, jäätelömyyntiä, live-musa-hässäkkää

Työpajan tavoitteet

Kuulla Töölönlahdenpuiston osalta erilaisia toimijoita, joilla on toimipiste tai toimintaa alueella, tai jotka tarjoavat palveluita alueella.

Lisäksi kuulla **erilaisia mahdollisia käyttäjiä/toimijoita**, joiden näkökulma tulisi huomioida puiston idea- ja konseptisuunnittelutyössä.

Kartoittaa ja keskustella tavoista saada alueelle **erilaista toimintaa, tapahtumia ja palveluita**, jotka palvelevat laajasti erilaisia käyttäjiä ja täyttävät paikkaan kohdistuvat korkeat odotukset.

Mahdollisten yhteistyötapojen kartoittaminen, kaupungin roolista keskusteleminen – mitä toiveita kaupunkiin kohdistuu?

Tavata muita toimijoita alueeseen liittyen – verkostoitua ja ideoida yhteistyötä.

Varmistaa **kaupunkilais/toimijalähtöinen ajattelu ja osallisuuden toteutuminen sekä onnistunut viestintä** hankkeen eri vaiheissa.

HUOM! Työpajan keskustelu dokumentoidaan suunnittelutiimin käyttöön ja osaksi hankkeen lähtötietoja. Yksittäisiä kommentteja ei eritellä nimellä. Osallistujalista kirjataan osaksi dokumenttia.

TYÖPAJOJEN RUNKO

1 Tavoitetila (menti + keskustelu)

- Mikä on parasta, mitä Töölönlahdenpuistossa ja sen lähialueella voisi tulevaisuudessa tapahtua?
- Mikä huolestuttaa alueen kehittämiseen liittyen?

2 Omat toiveenne Töölönlahdenpuistoon liittyen (mentissä äänestys + keskustelu)

- Mitä toiveita edustamallasi taholla on Töölönlahdenpuistoa koskien?
 - A. Haluamme olla ideoimassa puistoa
 - B. Haluamme olla tuottamassa laajuudeltaan pieniä sisältöjä (esim. pienet tapahtumat, toiminnot, aktiviteetit jne.)
 - C. Haluamme olla aktiivisesti kehittämässä laajuudeltaan suuria sisältöjä puistoon
 - D. Haluamme yleisesti puiston olevan viihtyisämpi ja monipuolisempi kuin nyt
 - E. Haluamme puiston palvelevan paremmin meille tärkeitä kohderyhmiä
 - F. Meillä ei ole erityisiä toiveita
 - G. Muu, mitä?

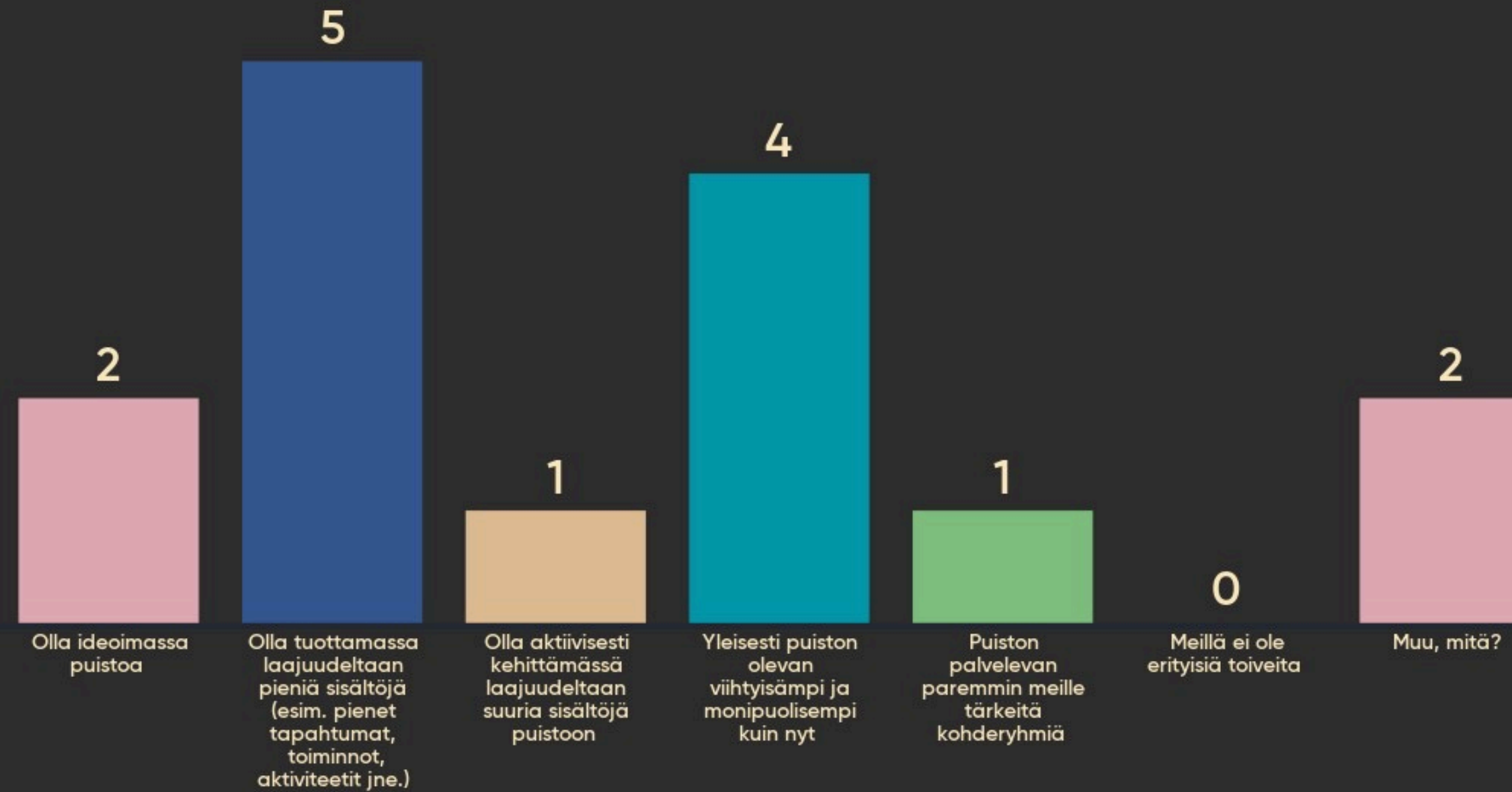
3 Minkälaista yhteistyötä toivotte alueella jatkossa olevan? (mentissä äänestys + keskustelu)

- A. Alueen toimijoiden yhteistyö kaupungin vetämänä
- B. Toimijoiden yhteinen foorumi tms.
- C. Pistemäisempi ja pienempi yhteistyö yhteisesti järjestettävien aktiviteettien tms. yhteydessä
- D. Muu, mikä?

4 Miten haluaisitte osallistua yhteiseen toimintaan alueella? (mentissä äänestys + keskustelu)

- A. Yhteiset tapaamiset ajankohtaisen agendan äärellä ja verkostoituminen säännöllisesti
- B. Emme halua osallistua yhteiseen toimintaan alueella tulevaisuudessa
- C. Muu, mikä?

Mitä toiveita edustamallasi taholla on Töölönlahdenpuistoa koskien? Haluamme...

Olla ideoimassa puistoa

Olla tuottamassa laajuudeltaan pieniä sisältöjä (esim. pienet tapahtumat, toiminnot, aktiviteetit jne.)

Olla aktiivisesti kehittämässä laajuudeltaan suuria sisältöjä puistoon

Yleisesti puiston olevan viihtyisämpi ja monipuolisempi kuin nyt

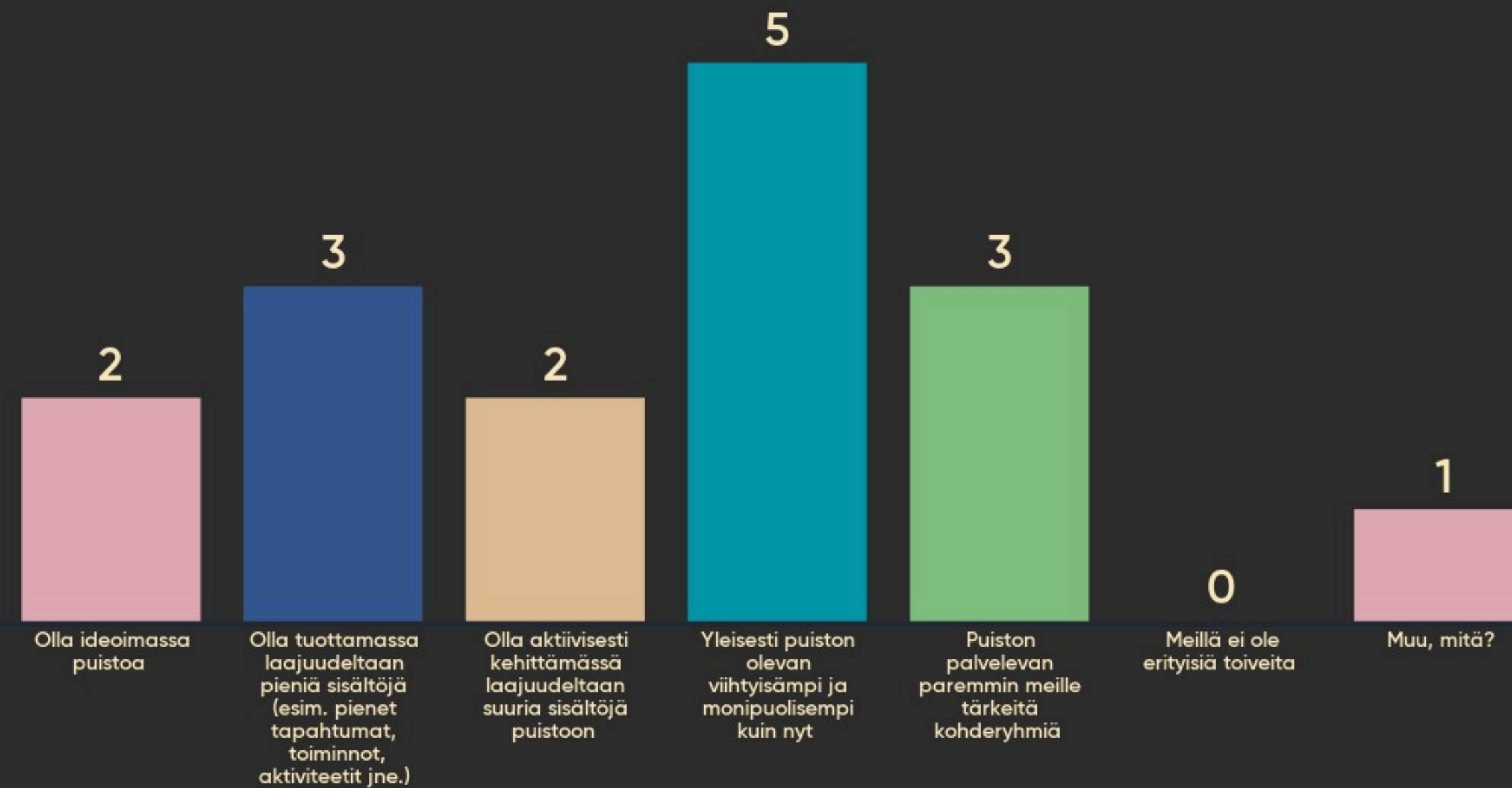
Puiston palvelevan paremmin meille tärkeitä kohderyhmiä

Meillä ei ole erityisiä toiveita

Muu, mitä?

Muu (2): Haluaisimme olla pohtimassa ympärivuotista käyttöä, ja talviajan parempaa hyödyntämistä (Jesse, Natura Viva)

Mitä toiveita edustamallasi taholla on Töölönlahdenpuistoa koskien? Haluamme....

Olla ideoimassa puistoa

Olla tuottamassa laajuudeltaan pieniä sisältöjä (esim. pienet tapahtumat, toiminnot, aktiviteetit jne.)

Olla aktiivisesti kehittämässä laajuudeltaan suuria sisältöjä puistoon

Yleisesti puiston olevan viihtyisämpi ja monipuolisempi kuin nyt

Puiston palvelevan paremmin meille tärkeitä kohderyhmiä

Meillä ei ole erityisiä toiveita

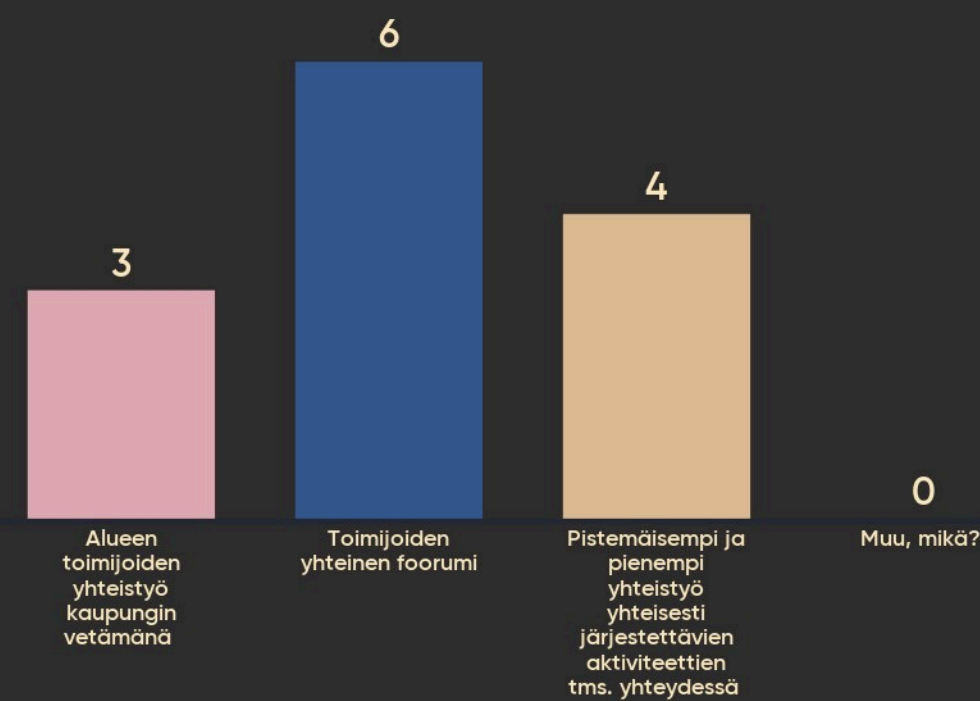
Muu, mitä?

Muu (1): Rohkeita ratkaisuja, kaupungilta odotamme johtajuutta ja näkemystä, muuten tulee keskivertoa...

“PIENET TOIMIJAT”

“SUURET TOIMIJAT”

Minkälaista yhteistyötä toivotte alueella jatkossa olevan?

Minkälaista yhteistyötä toivotte alueella jatkossa olevan?

Alueen toimijoiden yhteistyö kaupungin vetämänä

Toimijoiden yhteinen foorumi

Pistemäisempi ja pienempi yhteistyö yhteisesti järjestettävien aktiviteettien tms. yhteydessä

Muu, mikä?

Alueen toimijoiden yhteistyö kaupungin vetämänä

Toimijoiden yhteinen foorumi

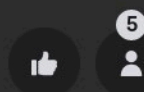
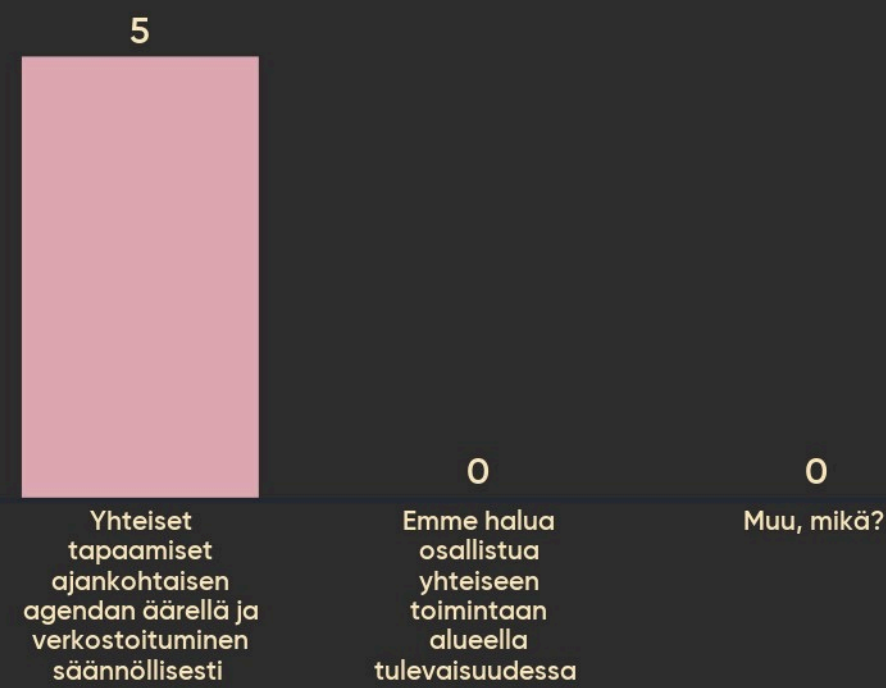
Pistemäisempi ja pienempi yhteistyö yhteisesti järjestettävien aktiviteettien tms. yhteydessä

Muu, mikä?

Muu (1): kahdenvälisiä tai pienempiä keskusteluita toimijoiden välillä ym. lisäksi. Sovitaan yhteydenpidosta ja yhteystiedot jakoon.

“PIENET TOIMIJAT”

Miten haluaisitte osallistua yhteiseen toimintaan alueella?

Yhteiset tapaamiset ajankohtaisen agendan äärellä ja verkostoituminen säännöllisesti

Emme halua osallistua yhteiseen toimintaan alueella tulevaisuudessa

Muu, mikä?

“SUURET TOIMIJAT”

Miten haluaisitte osallistua yhteiseen toimintaan alueella?

Yhteiset tapaamiset ajankohtaisen agendan äärellä ja verkostoituminen säännöllisesti

Emme halua osallistua yhteiseen toimintaan alueella tulevaisuudessa

Muu, mikä?

Muu (1): Erilaiset teemalliset porukat tarpeen mukaan.

Suurten toimijoiden työpajan terveiset, yhteenveto

- Mikä on parasta mitä Töölönlahdenpuistossa ja lähialueilla voisi tulevaisuudessa tapahtua?
- Viihtyisyys ympäri vuoden, syitä tulla ja palvelut (15 tähän liittyvää kommenttia)
 - Hyvä suunnittelun pohja voisi olla, että 80% ihmisten syistä tulla alueelle pitäisi olla ympärivuotisia ja jokapäiväisiä. 20% voi tulla tapahtumista ja hetkellisistä asioista.
- Tapahtumia ja konsertteja (9 kommenttia)
 - Onnistunut yhdistelmä tapahtumakäytön mahdollistavaa, mutta arjessa viihtyisää aluetta. Haastava yhdistelmä, mutta ehkäpä mahdollinen.
- Ulkoilu ja reitit mietitty ympärivuotisesti (9 kommenttia)
 - Kävelyopasteet Töölönlahden kulttuurikohteisiin puiston kautta
- Paikasta tulee oikea puisto, vehreys lisääntyy, luonto läsnä (8 kommenttia)
 - Alueen kehittäminen luontoarvoja ja kulttuuriympäristöä arvostaen. Vähemmän liikennettä ja melua, enemmän mahdollisuuksia virkistäytymiseen ja vapaa-ajan viettoon.
- Puisto, joka kestää käyttöä (3 kommenttia)
 - Saada aito puisto puineen ja kasvillisuuksineen nykyisen aution kentän tilalle.
- Liikenne vähenee ja sujuu turvallisesti (3 kommenttia)
 - Yhdistäminen kevyelle liikenteelle turvallisesti Kansalaistoriin ja Makasiinipuistoon. Nykyinen kevyenliikenteen tilanne bussien liikennöimän kadun yli on haastava / mahdoton.
- Muita muutoksia alueen viihtyvyyttä lisäämään
 - Väliaikaisuus olisi mahdollista hyödyntää projektina kuten Töölönlahdella aluetta elävöitettiin taiteen ja kulttuurin keinoin 2000 Euroopan kulttuuripääkaupunkina ja 2012 World Design Capital..

Suurten toimijoiden työpajan terveiset, yhteenveto

- **Mikä huolestuttaa alueen kehittämiseen liittyen?**
- *"Suunnittelulta puuttuu tavoitteet. Montaako ihmistä vuodessa / kuukaudessa / viikossa / päivässä alueelle tavoitellaan? Korkeavuorenkadun kävelijälaskuri kellottaa 50 000 / kk. Olisiko tämä tavoite?"*
- *Milloin bussit siirtyvät pois Elielinaukiolta? Sen jälkeen ympäristö mahdollista suunnitella ensisijaisesti jalankulkijoille. Pyöräilyreitit ratkaistava turvallisesti.*
- *Tähän mennessä tehdyissä kyselyissä ja työpajoissa on noussut esiin hyvin vähän sellaisia asioita, jotka eivät voisi nousta esiin minkä tahansa puiston suunnittelussa. Kohteen ainutlaatuisuus esiin.*
- Nostoja keskustelusta tapahtumiin liittyen
*Kulttuuritoimija: Kiinnostaa tämä valinta, että kumpaa ollaan tekemässä...Kaupunkilaisten toiveet olivat aika selkeät, haetaan keidasta, omaehtoista toimintaa mahdollistavaa ja luontoarvoja kunnioittavaa paikkaa – mistä tulee tarve, että juuri samassa paikassa pitäisi olla isoja tapahtumia?
Tapahtumajärjestäjä: Varmaan siitä, että Helsingissä ei ole paikkoja isoille tapahtumille, joten niistä vähistä pidetään kiinni...
Tapahtumajärjestäjä: Kansalaistori on hyvä paikka tiettyihin juttuihin, jos on esim. reilusti alle 10 000 ihmisen tapahtuma kyseessä. Muuten alue ei ole toiminut tässä muodossa, eikä tule toimimaan. Tulisi tehdä linjanvetoja, jotta palvelisi. Paitsi kuten sanoin, pienemmässä kokoluokassa tapahtumia voidaan alueella tehdä.
Tapahtumajärjestäjä: Palveluntuottajan näkökulmasta... on yritetty tapahtumapuistoa isoille tapahtumille, tämä ei onnistunut... **nyt jos todetaan että tämä on uudenlainen kombinaatio, tuolla liikuntaa, tuolla kahviloita, tuolla amfiteatteri... niin sekin on oikein hyvä. Me tarvitsemme vain vastauksen siihen, mikä on raami, missä toimitaan ja millainen on tämän puiston profiili. On ihan yhtä kiinnostavaa tehdä jotain ihan muuta kuin isoja tapahtumia palveluntuottajana alueella – kunhan vain tiedämme, mitä meiltä odotetaan ja mikä sopii alueen profiiliin.** Kaipaamme, ja kaupallinen puoli laajemminkin kaipaa päätöksiä ja linjauksia alueesta. Tilanne on se, ettei meillä ole paikkoja, minne laittaisimme esityksiä ja tapahtumia – huolimatta siitä, mikä niiden kokoluokka on... Helsingissä ei ole riittävästi pienimuotoisia klubeja eikä stadion-kokoluokan keikkapaikkoja. ... Jos voimme vastata jonkun kategorian / kokoluokan tapahtumiin tällä alueella, niin se on meille hyvä...
Koko keskustelu dokumentoitu erillisessä muistiossa.*

Pienten toimijoiden työpajan terveiset, yhteenveto

- **Mikä on parasta mitä Töölönlahdenpuistossa ja lähialueilla voisi tulevaisuudessa tapahtua?**
- Viihtyminen, teemalliset sisällöt paikan luonteeseen sopien (4 kommenttia)
 - Teemakävelyitä ympäri Töölönlahtea: luonto, kulttuurihistoria, Lux-helsinki, historia, musiikki, lapset, seniorit.
- Monipuolista tekemistä monelle, palvelut (4 kommenttia)
 - Luonto, liikkuminen, ja kulttuuri keskiössä alueen pitäisi kehittyä ihmisten ehdoin. Miksei jopa Finlandiatalon taakse tehdä pieniä kori-, luistel- ja jalkapallokenttiä. Lapset ja luonto huomioon.
 - Töölönlahden vapaa tila hengittää ja tilaa luovuudelle, hanhivapaat piknikit. Eväät lähikahviloista ja ravintoloista.
- Tekemistä ja kävijöitä ympäri vuoden (4 kommenttia)
 - Helsingin matkailun ja luonnon näyteikkuna
 - Retkiluistelurata, potkukelkkabaana ja kävelyreitti jäälle

- Luontokeidas (4 kommenttia)
 - Puisto on paikka, jossa on kiva liikkua ja olla, ja jossa on sopivassa suhteessa suojaisia paikkoja eläimille ja ulkoilureittejä ja leikkipaikkoja ja levähdyspaikkoja ihmisille.
 - Rantoja, jonne voi nousta tai josta voi lähteä meloen, soutuveneellä tai SUP-laudalla.
- Muut toiveet
 - Toimijoiden yhteistyö tiivistyy ja palvelut kehittyvät
 - Turvallista liikkua vuoden ja kellon ajasta riippumatta

Mikä huolestuttaa alueen kehittämisessä?

- Kevyen liikenteen väylä on liian kapea, ruuhkainen eri vauhtisille ja eri kulkutavoille
- Liiallinen rakentaminen
- Sähköpotkulaudat
- Luonnonmukaisuus häviää. Aluetta pitää kehittää luonto ja ihmiset edellä.
- Toimivamman liikuntapisteet, kunnolliset opasteet miten käytetään.
- Lieveilmiöt (murrot, roskat, töhrimiset, törmäykset, eritteet, käyttäjät)
- Linnuston häiriintyminen, pesien rikkominen. Mahdollisten tekopesien rakentaminen joutsenille

Maastokävely ja työpaja

4.3.24

Maastokävely ja sen jälkeinen työpaja järjestettiin 4.3.2024. Osallistujat olivat mm. luonnonsuojelujärjestöjen ja asukasyhdistysten edustajia. Työpajan yhteenvedossa on osallistuneiden kommentit ja näkemykset. Tilaisuuteen oli kutsuttu myös laajemmin toimijoita, mm. lähialueiden kaikki asukasyhdistykset. Kutsuille tarjottiin myös mahdollisuus vastata joko kaupunkilaisille suunnattuun tai sidosryhmille suunnattuun kyselyyn. Kyselyiden vastaukset ovat raportin lopussa erikseen.

Maastokävelyn ja työpajan osallistujat

Asukasyhdistykset:

Töölön kaupunginosat - Töölö ry

- pj: Markku Koivusalo

Töölö-seura

- Pj. Matti Niirasen sijaisena Tiina Tarkkanen

Kallio - seura

- Juha Koskinen

Järjestöt:

- Helsy Mirja Reijonen
- Suomen luonnonsuojeluliitto, järjestösihteeri Emilia Pippola

Muut:

Helsingin minigolfaajat ry. / lähialueen asukkaat

- Joonas ja Janne Sjöblom

KLO 9 – 10 MAASTOKÄVELY

KLO 10:00 – 10:20 ALUSTUS

- Töölönlahdenpuisto uudistuu – mitä idea- ja konseptisuunnittelulla tavoitellaan?

KLO 10:20 – 11:00 TAVOITETILA JA HUOLENAIHEET / MENTI + KESKUSTELU

- Nostot maastokävelyttä – mitä jäi mieleen ja mitä yllättävää löytyi?
- Mikä on parasta, mitä Töölönlahdenpuistossa ja sen lähialueella voisi tulevaisuudessa tapahtua?
- Mikä huolestuttaa alueen kehittämiseen liittyen?

Klo 11:00 – 11:30 TERVEISET KAUPUNKILAISILTA – ODOTUKSET JA TOIVEET

- Asukaskyselyjen tulosten esittely – 2019 ja 2023
- Kaupungin sisäisen työpajan kuulumiset

KLO 11:30-11:45 ALUEEN JATKOKEHITTÄMINEN / MENTI + KESKUSTELU

- Miten haluaisitte osallistua alueen kehittämiseen?
- Miten toivotte, että hankkeen jatkovaiheessa viestitään?
- Muita terveisiä idea- ja konseptisuunnitteluvaiheeseen

11:45 – 12:00 KIITOKSET, LOPPUKESKUSTELU JA TYÖPAJAN PÄÄTÖS

PUISTON SUUNNITTELU TEHDÄÄN YHDESSÄ ALUEEN TOIMIJOIDEN JA KAUPUNKILAISTEN KANSSA

Töölönlahden puistoa uudistetaan ja puistosuunnitelma päivitetään. Töölönlahdenpuiston idea- ja konseptisuunnitelma käynnistyi asukaskyselyllä sekä työpajoilla alueen toimijoiden kanssa vuodenvaihteessa 2023–2024. Idea- ja konseptisuunnitelma-aineistoa on mahdollisuus kommentoida Kerro kantasi -kyselyllä loppukevästä 2024.

- Asukaskysely 15.-31.12.2023
- Työpaja kaupungin sisäisille sidosryhmille 10.12. 2023
- Työpaja 1 kumppaneille ja alueen toimijoille 10.1.2024
- Työpaja 2 kumppaneille ja alueen toimijoille 12.1.2024
- Maastokävely ja työpaja 4.3.2024
- ✓ Nopeiden toimenpiteiden suunnittelu käynnistyy, alkukevät -24
- ✓ Idea- ja konseptisuunnitelma valmistuu, loppukevät -24
- ✓ Kerro kantasi –kysely, loppukevät -24

PUISTON SUUNNITTELU TEHDÄÄN YHDESSÄ ALUEEN TOIMIJOIDEN JA KAUPUNKILAISTEN KANSSA

Työpajojen sarjan tavoitteet:

- **Verkostoitua, ideoida puiston mahdollisuuksia ja yhteistyön malleja** sellaisten toimijoiden kanssa, joilla on toimipiste tai toimintaa alueella, tai jotka tarjoavat palveluita alueella.
- **Ideoida puiston tulevaisuutta erilaisten käyttäjien/toimijoiden kanssa**, joiden näkökulma tulisi huomioida puiston suunnittelutyössä.
- **Kartoittaa ja keskustella tavoista saada alueelle erilaista toimintaa, tapahtumia ja palveluita**, jotka palvelevat laajasti erilaisia käyttäjiä ja täyttävät puistoalueeseen kohdistuvat korkeat odotukset.
- **Kaupungin roolista keskusteleminen** – mitä toiveita kaupunkiin toimijana kohdistuu?
- **Varmistaa kaupunkilais-/toimijalähtöinen suunnitteluajattelu**, osallisuuden toteutuminen ja **onnistunut viestintä** hankkeen eri vaiheissa.
- **Erilaisten kumppanien ja käyttäjäryhmien tarpeiden ja ideoiden yhteensovittaminen** kokonaisvaltaisen puistokonseptin muodostamiseksi.

Mitä jäi mieleen maastokävelyiltä, yllättikö joku asia? Yhteenvedo

Vyöhykkeet mahdollinen tapa sovittaa toiminnot alueella

- Vyöhykkeinen suunnittelu, aktiviteetit & tapahtumat lähelle Oodia ja kun liikutaan kohti vesialuetta, niin luontoarvot vahvistuvat

Oppeja muualta monisukupolvisen puistosuunnitteluun

- Keski-Euroopassa kehitetty monisukupolvisia puistomalleja, niitä voisi tuoda Suomeen, lapset / vanhemmat / isovanhemmat kaikki löytävät tekemistä leikkipuistosta

Liikkuminen alueella aiheuttaa vaaratilanteita

- Tällä hetkellä alue on valkoposkianhien laidunalue, lasten ei tulisi nähdä sitä, miten valkoposkianhi litistyy sähköpotkulaudan alle, tämä on käyttäjäryhmä, joka tulisi ottaa huomioon.

Täällä liikutaan ja virkistäydytään luonnossa

- Alue on selvästi luonto- ja virkistysalue, jossa nähdään luonto tapahtumana. Töölönlahden alue on kantakaupunkilaisten luontoalue, joka tarjoaa terveyttä luonnosta, paikan ympäristökasvatukseen

Puistossa nyt yksipuolinen puusto ja kasvillisuus

- Tuli taas huomatuksi miten vähän puustoa ja kasvillisuutta Töölönlahdenpuistossa nyt on ja miten yksipuolinen ekologisesti nurmikenttä on. Puiston sijaan muistuttaa enemmän paraati tai golfkenttää.

Mikä on parasta mitä Töölönlahdella voi tapahtua? Yhteenvedo

Luonnonmukaisuus ja luonnosta nauttiminen

- Elämme aikaa, jossa ihmisen aikaansaamia tai ihmisen toiminnan tuloksena syntyneitä tapahtumia on ähkyksi asti. Parasta olisi luonnonmukainen puisto, missä voi oleilla. Huvimaja mahtuu istutusten lomaan. Tapahtumat kansalaistorille. Alkuperäistä luontoa säästetään.
- Töölönlahdenpuisto on osa Helsingin kansallista kaupunkipuistoa ja vesialue rantoineen on luonnonsuojelualue.
- Ei ole toista Euroopan pääkaupunkia, missä uhanalainen lintu pesii niin lähellä parlamenttitaloa. Töölönlahdenpuiston arvo terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Luonnon tapahtumatoimisto = TLP
- Kaupungilla ei ole aiemmin ollut esim. esite/opastemateriaalia Töölönlahden lajeista, linnustosta, luonnosta, vaikka muutoin kaupungin uniikkeja ominaispiirteitä osataan paketoita kävijöille.

Luonnonsuojelualoitteen läpimeno

- Luonnonsuojelualue menisi läpi. Töölönlahdenpuistosta tulisi puustoinen alue monipuolisella kasvillisuudella. Kävelypolut ennemminkin kuin baanat.

Elävöitetään puisto mahdollisimman monelle

- Puistoalueen kehittäminen niin, että se soveltuu mahdollisimman suurelle osalle kaupungin asukkaita. Useita erilaisia palveluita ja virkistystoimintaa, puisto on kriittinen osa keskustan elävoittämistä
- Virkistäytyminen ilman järjestettyjä tapahtumia on monille tärkeää. Eli tarpeeksi suuri tapahtumavapaa kasvillisuus- ja puustoinen alue tarvitaan.
- Töölönlahdella kaikista suurin käyttö on se, että ihmiset kiertävät sitä. Lenkki- ja kävelypolku on tärkeä kaupunkilaisille. Ihastelevat luontoa samalla.

Vaalitaan ja rakennetaan kaupunkilaisten luontosuhdetta

- Suunnittelussa muistettaisiin lapset sekä ajankohtainen, kriittinen, lasten tulevaisuuteenkin vaikuttava luontokato ja ilmastonmuutos. Lasten myönteisen luontosuhteen kehittyminen on velvollisuutemme. Näihin tavoitteisiin päästään Töölönlahdenpuiston kohdalla siten, että se alueena tukee Töölönlahden luontoarvoja ja luonnon tapahtumien huomaamista.
- Nähdään alue luonto- ja virkistysalueena, jossa luonto on päätapahtuma. Ymmärretään luonto myös brändin kannalta. Kaupunkilaisille ihana luontokeidas, mutta myös turisteille luontokohde.
- Ydinkeskustassa asuvien lapsiperheiden ja lasten luontosuhteen kehittyminen on kortilla, tähän tulisi satsata.

Mikä huolestuttaa alueen kehittämiseen liittyen? Yhteenveto

Liikaa kaikkea, ei jää tilaa aidolle luonnolle

- Huolestuttaa se, että "kaikille" pyritään tarjoamaan "kaikkea" eikä tehdä vahvaa arvovalintaa siitä, että suunnittelualueen pitää ensi sijaisesti palvella tulevaisuuttamme, siis lapsia, ja tarjota ärsykkeillä ylikuormittuneeseen aikaamme ja kaupunkiimme tilaa ja rauhaa. Töölönlahdella eräs rouva kutsui Töölönlahtea Rauhanlahdeksi.
- Kun toiveita ja tarpeita on todella monenlaisia, niin tärkeä tehdä linjauksia ja arvovalintoja.
- Puistossa on liikaa rakennettuja aktiviteetteja ja vain vähän varsinaista viheraluetta. Pahimpana skenaariona alue kaikesta huolimatta rakennetaan.
- Ylisuunnittelu. Liikaa keinotekoisia tempupaikkoja; liian vähän aitoa luontoa.

Paikkaan sopimattomat sisällöt

- Että paikalle pukkaa takavasemmalta joku viihdekeskus. Että puistoon tuodaan isolla rahalla erilaista Puistorihkamaa sen sijaan että kehitetään luonnonpuistoksi
- Mahdolliset rakennussuunnitelmat, suunnitelmat muuttuvat jatkuvasti eikä voi tietää mitä seuraava vuosikymmen tuo tullessaan. Luonnonsuojelualue vakiinnuttaisi tilannetta.

Kokonaiskuva puuttuu

- Toivottavasti aluetta pystytään tarkastelemaan ennen kaikkea kokonaisuutena.
- Tapahtumat lähellä Oodia, ja kun kuljetaan lähemmäs vesialuetta, niin luontoarvot vahvistuvat.

Miten haluatte osallistua alueen kehittämiseen jatkossa?

Vuorovaikutteisuus ja eri ryhmien huomioiminen

- Alueen suunnittelu tulisi olla avointa ja aidosti vuorovaikutteista. Lasten ja lapsiperheiden näkökulman esiin saamiseksi tulisi perehtyä erityisellä tavalla.
- Keskustelua relevanttien yhdistysten ja yritysten kanssa
- Haluamme kuulla kaikista vuorovaikutusmahdollisuuksista.
- Haluaisin olla mukana vuorovaikutustapahtumissa ja pysyä ajan tasalla koko Töölönlahtea koskevien suunnitelmien etenemisessä.

Viestintä ja kommentointimahdollisuudet

- Alueen ideointiin ja tiedotukseen liittyvät tilaisuudet ovat tervetulleita.
- Mielellään päästä jo alussa avoimesti kommentoimaan alustavia suunnitelmia. Ja sitä että nämä ovat avoimesti varhaisessa vaiheessa esillä.

Kysely alueen toimijoille

Lähetetty työpajoihin kutsutuille ja muille tunnistetuille tahoille. Tarkoituksena varmistaa niiden kuuleminen, jotka eivät pääse työpajoihin mukaan. Lisäksi kysely on lähetetty tahoille, jotka tiedustelleet aiheesta.

Tehty joulukuussa 23 – tammikuussa 24
Vastaajien määrä 13

Kyselyn toteutus – vastaajat ja kysymykset

			Miten toimintanne liittyy Töölönlahdenpuistoon?
UPM-Kymmene Oyj	Viestintä- ja brändijohtaja	Hanna Maula	toimipiste alueella
Management Institute of Finland MIF Oy	johtaja	Tauno Taajamaa	toimipiste alueella palveluntarjoaja alueella toimintaa alueella
Tieturi Oy	Liiketoimintajohtaja	Pauliina Lautanen-Nissi	toimipiste alueella toimintaa alueella
Töölön kaupungin-osat-Töölö ry	Töölönlahden hankkeiden seurantaryhmä	Jussi Tarkkanen	toimintaa alueella
Helsingin kaupungin-osayhdistykset ry	Toiminnanjohtaja	Pirjo Tulikukka	Helsingin virkistysalueiden laatuun ja käyttämisen mahdollisuuksiin vaikuttaminen osa ydintoimintaa
Asukasyhdistys	Ympäristövastaava	Arja Andersson	Luonto ja liikunta-aktiivi radanvarresta
Kansallismuseo	Yleisösuhteupäällikkö	Hanna Forssell	toimipiste alueella
Töölö seura	Jäsen . Puheenjohtajan valtuuttamana.	Pertti Salolainen	Suojeluaktiiviteetti. Mm vaatimus Töölönlahden luonnonsuojelualueesta.
Linnunlaulun Taideterassi OY	Sinisessä huvilassa toimiva yritys.	Jorma Helenius	toimipiste alueella palveluntarjoaja alueella toimintaa alueella
Töölön seurakunta	Vapaaehtoistoiminnan koordinaattori	Lauri Anttila	palveluntarjoaja alueella
Puutarhataiteen seura ry	Seuran puheenjohtaja	Reeta Pellinen	Puistojen vaaliminen laajemmin
Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry	Järjestösihteeri	Emilia Pippola	toimintaa alueella

Kysymykset:

Mikä on parasta, mitä Töölönlahdenpuistossa ja sen lähialueella voisi tulevaisuudessa tapahtua?

Mikä huolestuttaa alueen kehittämiseen liittyen?

Miten toimintanne liittyy Töölönlahdenpuistoon?

Mitä toiveita edustamallasi taholla on Töölönlahdenpuistoa koskien?

Minkälaista yhteistyötä toivotte alueella jatkossa olevan?

Miten haluaisitte osallistua yhteiseen toimintaan alueella?

Muita terveisiä suunnittelijoille idea- ja konseptisuunnitteluvaiheeseen

Miten haluatte olla mukana ja saada tietoa suunnittelun edetessä?

Mikä on parasta, mitä Töölönlahdenpuistossa ja sen lähialueella voisi tulevaisuudessa tapahtua? Vastaukset

- Töölönlahdenpuisto voisi olla vihreä kaupunkikeidas, joka vetäisi ihmisiä kävelemään ja rentoutumaan sekä nauttimaan luonnosta. Se olisi kohde, joka mainitaan kaikissa matkaoppaissa - upea kohde, jota ei voi jättää väliin, jos tulee Helsinkiin.
- Alue on nykyisellään todella toimiva. Runsas luonto, vesi ja puusto toimii myös kaupungin 'keuhkoina'
- Käyttäjien määrän tasainen kasvu, pientoimijoiden palveluita tarjolla.
- Alue jätettäisiin rauhaan rakentamiselta, tehtäisiin esim lintutorni ja profiloitisiin alue luonnon ja hiljaisuuden ehdoilla, tarvitaan mahdollisimman laaja vihersuojavyöhyke. Ei uusia rakennuksia alueelle, kevytrakenteinen kesäkahvila mahdollisesti.
- Siitä tulisi vihreä keidas keskelle kaupunkia, sopivin aktiviteetein.
- Hallittu hoitamattomuus
- Että puisto olisi luonnonläheinen, vihreä ja viihtyisä, ja se houkuttelisi ihmisiä viettämään siellä aikaa. Tapahtumia, kioskeja ja ihmisten omaehtoista toimintaa. Selkeät reitit ja opasteet puiston ympärillä toimiviin kulttuurilaitoksiin. Ihmiset alkaisivat viettää aikaa Töölönlahdenpuistossa sen sijaan, että polkevat sen läpi tai juoksevat ympäri.
- Että sen asema rauhallisena luontoalueena/luonnonsuojelualueena vahvistuu ja etenkin ranta-alueet säilyvät varmistamaan lintujen pesintää. Mm . Silkkiuikku, Nokikana jne.
- Se että sen luonnonmukainen olemus säilyy ja erilaiset aktiviteetit kuten dronet ohjataan Kansalaistorille
- "Parasta on olla tuomatta mitään meluisia suur-tms. tapahtumia herkälle luonto alueelle. Luonto ja rauha on se mitä ihmiset alueella arvostavat- miksi se pitäisi väkisin ""jotain äksöniä"" keksimällä pilata? Alueella tapahtuu jo nyt liikkumista ja ulkoilua luonnon helmassa...ei sitä tarvitse keksiä uudelleen- antakaa alueen olla ja kohdentakaa energianne johonkin muuhun alueeseen. Tuntuu, että Töölönlahti on kaiken väkisin tunkemisen ihmeellinen keskiö. Mitään liikennettä lisäävää, eikä lisärakentamista missään muodossa ei pidä arvokkaaseen keskustan puistoon tuoda.
- Töölönlahden eteläpään pusikoitumista on syytä hillitä ja hoitaa puistomaisemmin. Jos ei olisi hanhiongelmia, niin Töölönlahden länsireunan niemekkeeseen voisi maaneristysmattojen avulla tehdä halvalla hiekkarannan uimiseen (ilma ruoppausta eristäisi pohjan ja kippaisi hiekan eristemattojen päälle ja poijut nurkkiin merkiksi-ei ole kallista).
- Se, että alueella olisi tulevaisuudessa hyvät virkistysmahdollisuudet sekä luontoon tutustumisen mahdollisuudet.
- Puistoa kunnostetaan ja muokataan vaiheittain eri intressejä yhteen sovittaen. Luontoarvot, esteettisyys, historia, puutarhataiteelliset piirteet, toiminnot, erikoistapahtumat, arkikäyttäjät - näkökohtia on erittäin monia, ristiriitoja myös, mutta osaavalla, laadukkaalla suunnittelulla sekä suunnittelun ohjauksella voidaan saavuttaa hyvä lopputulos. Tulee myös muistaa pitkä aikaperspektiivi.
- Parasta mitä alueella voisi tapahtua on se, että sen rauhaa varjeltaisiin niin luonnon, liikkumisen, äänimaiseman kuin valaistuksenikin suhteen. Töölönlahdenpuistoa lähialueineen tulisi kehittää kantakaupungin virkistys- ja luontoalueena LUMO-ohelman hengessä. Luonto itsessään on tapahtuma, joka virkistää ja edistää kaikenikäisten terveyttä sekä tarjoaa paikan lasten ympäristökasvatukselle. Töölönlahden alue on myös maahanmuuttajille ja turisteille kiinnostava ja helposti saavutettava luontokohde. Alueella voisi olla esim. pieni luonto-, retkeily- ja kulttuurikeskus esim. kioskissa tai kontissa, josta voisi saada vinkkejä omatoimiretkelyyn ja -liikuntaan Töölönlahdella ja sen lähialueilla. Keskus voisi olla myös opastettujen retkien lähtöpiste. Tulevaisuudessa Töölönlahdenpuiston tulisi tukea ehdotetun luonnonsuojelualueen vihersuojavyöhykettä (ks. <https://www.sll.fi/helsinki/2022/09/12/aloite-luonnonsuojelualueen-ja-vihersuojavyohykkeen-perustamiseksi-toolonlahdelle/>). Tulevaisuudessa toivottavasti myös puiston lehtivihreän määrä on kasvanut, jolloin se mm. vähentää lämpösaararekeilmiötä (ks. <https://yle.fi/a/74-20066722>).

Mikä huolestuttaa alueen kehittämiseen liittyen? Vastaukset

- Nykyisellään Töölönlahdenpuisto on ankea ja suorastaan ruma. Se on kaupungin paraatipaikalla, mutta ei lainkaan edustava tai kutsuva, pikemminkin luotaantyöntävä. Eniten huolestuttaa se, että muutoksilla tilanne ei parane olennaisesti
- Että esim. aikuisille tarkoitettut penkit ja epämuodolliset mahdollisuudet kokoontua poistuvat. Käytämme Oopperatalon läheisyydessä olevia julkisia puistotiloja paljon esim. koulutuksissa kesäaikaan.
- Hanhien jätöksiä kesäisin joka paikassa, jolloin ei pysty hyödyntämään nurmiaulueita. Vihreys katoaisi.
- Alueelle on tyrkyllä erilaisia hankkeita ja pelkona on että tehdään huono kompromissi, rakennetaan ja sallitaan toimintoja jotka tuhoavat alueen ainutlaatuisuuden. Vihersuojavyöhykkeen tulee olla tarpeeksi laaja ja mahdollisimman luonnontilainen. Äänekkäät tapahtumat eivät sovi alueelle, meillä on jo kansalaistori tätä varten. Rannan tulee olla luonnontilainen niin että voisi vaikka kahlata suoraan veteen. Vedenpinnan korkeutta ei saa ryhtyä säännöstelemään eikä tekemään mitään pengerryksiä.
- Rakentaminen sekä myös puiston jääminen välitilaan. Liian modernistinen ote puiston suunnittelussa.
- Rakennushankkeet
- Puiston uudistaminen ei etene, suunnitelmat liian kalliita toteutettaviksi, kaupunkilaisten toiveita ei kuunnella. Kansalaistorin alueella olisi mahdollisuuksia vaikka mihin, ja se pitäisi osata ratkaista. Puisto ei ole tällä hetkellä kunnon puisto, kanadanhanhien takia ei voi viettää aikaa nurmikoilla, rannat ovat ryvettyneet, kansalaistori ankea, ja polkupyörät voisi siirtää suosiolla manskulle, jotta puistoalue rauhoittuu.
- Erilaiset raivaukset ja luontoa häiritsevät tilaisuudet kuten dronien lennätykset ja suppaaminen ja soutaminen
- Liiallinen "kehittäminen" ja puuttuminen alueen luonnonmukaisuuteen.
- "Salamyhkäiselta vaikuttava kähminnän piirteet saanut toiminta alueen ympärillä. Miten N2 mainostoimisto yrittää väkisin tunkea milloin mihinkin kulmaan lisärakentamista, ilman että kukaan kaupungilta torppaisi moista lobbaamista mitenkään. Jotkut ""veljet"" junailevat jotain, mitä ei yleisölle kerrota, muuten ei moinen selity??
- Myös huolettaa se, että alueelle yritetään väkisin tunkea mm. ulkokuntosali puistoon, vaikka sille olisi tyhjää kenttää Finlandiatalon luona olevan leikkipaikan vieressä, jolloin perheet voisivat harrastaa yhdessä samanaikaisesti, tai tulevassa Hesperian puistossa, tai luontevasti Eläintarhan kentän vieressä, missä olisi myös pukeutumis, wc, ja parkkitilat valmiina. Töölönlahden eteläpäässä on pelkkää kenttää, jonne liikenteellisestikin ulkokuntosali sopisi paremmin, jos sitä joku oikeasti tarvitsee. Käsittämätön pakkomielle tunkea kuntosali olemassa olevaan historialliseen puistoon paikkaan, missä on saanut innoitteensa Suomen tunnetuin maalaus, Hugo Simbergin Haavoittunut Enkeli. Jotenkin huomaa, ettei Helsingin urheilupaikka suunnittelijat tunne historiaa, eikä siitä välitä, kunhan puuhastelevat projektiansa kanssa kuinka lystäävät. Edes alueen asukkailta ei ole kysytty mielipidettä ja kokemusta siitä kuinka ongelmallinen paikka on liikenteellisesti jo nyt. Kyseinen paikka on yksi harvoja tasaisia oleskelu nurmikoita puistossa, niin nyt sekin pitää rakentaa jotain vemputtimia täyteen, kun edellisiäkään näkee harvoin käytettävän? Joko kaupungilla on liikaa rahaa, tai sitten pakottava tarve ostaa joltain laitteita... mutta paikka on täysin väärä kuitenkin."
- Että yksi näkökohta jyräisi muut. Että tehdään jäykkää ja liian suunniteltua ja liian "valmista". Tilaa muutokselle tulee myös jäädä.
- Se huolestuttaa, että rantojen ruovikoita, puustoa ja pensaistoa "siivotaan" tavalla, joka hävittää luonnonvaraisten lajien elinympäristöjä ja rauhaa. Myös se huolestuttaa, että kulkureittejä muokataan liian voimakkaasti. Ulkokuntosaleista ja muista rakennelmista ei saisi tulla liian massiivisia. Lisäksi ilotulittaminen ja massiiviset tapahtumat Töölönlahden rannalla häiritsevät eläimiä ja Töölönlahdenpuiston muuta käyttöä; ne tulisi saada kokonaan pois alueelta. Lisäksi puiston osalta on pelko salaisista rakennussuunnitelmista (vrt. <https://kansalaispuisto.fi/>).

Minkälaista yhteistyötä toivotte alueella jatkossa olevan? Yhteenvedo

Minkälaista yhteistyötä toivotte alueella jatkossa olevan? (useampi vastaus mahdollinen)

- **8/12 vastaajaa**- Alueen toimijoiden yhteistyö kaupungin vetämänä
- **6/12 vastaajaa** - Toimijoiden yhteinen foorumi tms.
- **4/12 vastaajaa** - Pistemäisempi ja pienempi yhteistyö yhteisesti järjestettävien aktiviteettien tms. yhteydessä
- **6/12 vastaajaa** - Toimijoiden yhteinen foorumi tms.

Muut vastaukset:

- Jatkuva vuorovaikutteinen keskusteluyhteys kaupunkilaisiin (koska alue on 'kaikkien yhteistä'), mm kehittämiseen ja aktiviteetteihin liittyen.
- Ei isoja tapahtumia ja aktiviteetteja. Ne voidaan keskittää Oodin edustalle, ei Töölönlahdelle!
- Aktiviteetit kansalaistorille. Ei meteliä Töölönlahdelle!
- Avoimempaa informaatiota. Esim. Ulkokuntosalista ei ole alueen asukkaille kerrottu etukäteen yhtään mitään. Miksi kaupunki toimii "pimein valoin" kuin varkain tunkemassa puistoihin milloin mitään? Voisko mitenkään informoida ja keskustella alueen asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa hankkeista etukäteen, niin välttyttäisiin virheiltä ja huonoilta ratkaisuilta?
- Osallistumme tilanteen ja resurssiemme mahdollistamalla tavalla.
- Töölönlahden alueella voisi toimia Töölönlahti-ryhmä (vrt. Seurasaari-ryhmä)

Mitä toiveita edustamallasi taholla on Töölönlahdenpuistoa koskien? Yhteenveto

Mitä toiveita edustamallasi taholla on Töölönlahdenpuistoa koskien? (useampi vastaus mahdollinen)

- **7/12 vastaajaa**- Haluamme yleisesti puiston olevan viihtyisämpi ja monipuolisempi kuin nyt
- **5/12 vastaajaa** - Haluamme olla tuottamassa laajuudeltaan pieniä sisältöjä (esim. pienet tapahtumat, toiminnot, aktiviteetit jne.)
- **9/12 vastaajaa** - Haluamme olla ideoimassa puistoa
- **7/12 vastaajaa** - Haluamme puiston palvelevan paremmin meille tärkeitä kohderyhmiä

Muut vastaukset:

- Haluamme puiston olevan vehreä, kaunis ja näyttävä. Hyviä esimerkkejä hyvin hoidetuista kaupunkipuistoista löytyy maailmalta
- Esitteen tekeminen alueen luontoarvoista
- Meillä ei ole erityisiä toiveita
- Kävelyreitit ja puuston suojelu
- Ulkoilijat, kävelijät ja luonnontarkkailusta etusijalle
- Meillä on 40 vuoden kokemus alueella toimimisesta ja tunnemme käyttäjäkunnan näkemykset hyvin. Tunnemme myös käytännön haasteet ja ongelmatkin, joten jos oikeasti haluatte kentän kokemuksia, niin olemme hyvä kumppani tuomaan niitä tietoonne.
- Haluamme varmistaa esim. puutarhataiteellisten ja historiallisten arvojen ja tavoitteiden täyttymistä.

Yhteistyö jatkossa, miten halutaan osallistua, yhteenveto

Miten haluaisitte osallistua yhteiseen toimintaan alueella? (useampi vastaus mahdollinen)

- **9/12 vastaajaa** - Yhteiset tapaamiset ajankohtaisen agendan äärellä ja verkostoituminen säännöllisesti
- **1/12 vastaajaa** - Osallistuminen alueen kehittämisen ideointiin ja työpajoihin sekä verkostoituminen em. teemoissa.

Muut vastaukset:

- Satunnaiset aktiviteetit kuten jurttasauna
- Vuoropuhelu kaupungin kanssa ENNEN päätöksiä!
- Yhteyden pito ja tiedon kulku jo hankevaiheessa. On täysin väärin yks kaks havahtua siihen, että nyt taas yksi puiston nurkka on jossain kabineteissa päätetty johonkin käyttöön käymättä mitään julkista keskustelua toiminnan soveltuvuudesta paikkaansa. Jotku käyttävät kaupungilla valtaansa ja suhteitaan väärin!
- En osaa sanoa rooliamme

Miten haluatte olla mukana ja saada tietoa suunnittelun edetessä?

- **11/12 vastaajaa** - työpajat / tapaamiset
- **9/12 vastaajaa** – sähköposti
- **8/12 vastaajaa** - seuraamme kaupungin viestintää kaupungin verkkosivuilla

Muut vastaukset:

- Informaatio Töölö Seuralle
- Tärkeissä asioissa kirjepostina aluetiedottamisena

Muita terveisiä suunnittelijoille idea- ja konseptisuunnitteluvaiheeseen

- Tapahtumille on tiloja toisaalla (esim. kansalaistori). Olisi hienoa, jos Töölönlahdenpuisto edustaisi enemmänkin isoja puita ja vehreyttä kuin laajoja (kuivahtaneita) kenttiä, joiden käyttö on rajallista.
- Mahdollisimman monipuolinen eri kohderyhmien huomioiminen
- Koulutusampuksen (Mannerheimintie 15) edustajana toivoisin, että puiston vehreys, varjoisuus pysyisi ja lähelle punatiilistä kampustamme tulisi penkkiryhmiä mihin aikuisopiskelijat voisivat säänsalliessa tulla tekemään ryhmätöitä ja -keskusteluita. Amfiteatteri on kesäisin usein liian paahteinen ja kuuma istumiselle varjon puuttuessa.
- Tyhjä rakentamaton tila ei saa muodostua ongelmaksi, alue tulisi jättää rauhaan, etenkin koko eteläinen ranta kaislikkoinen ja nurmikkoineen. Jos vihersuojavyöhykkeellä on hyvä nurmikko niin esim piknik alueet voisivat tulla kyseeseen. Alue kannattaa mieltää kokonaisuudessaan luontoalueeksi ja kehittää sitä sen mukaisesti, mikä samalla sulkee pois erilaiset pöhinät, sekä rakennus- ja festarihankkeet. Luontoteema on vahva ja sen varaan voi kyllä laskea. Nyt ei kannata suunnitella alueelle tilkkutäkkiä tyyliin "jokaiselle jotain". Luonnontilaista Töölönlahtea voisi käyttää kaupungin omassa markkinoinnissa ja brändäämisessä, sillä alueen PR-arvo on huomattava.
- Olisi hienoa jos kaikki kaupunkilaiset saataisiin (eri keinoin) mukaan yhteisen alueen ideointiin ja suunnitteluun jo varhaisessa vaiheessa. Näin puistosta on mahdollista saada hyväksytty, monipuolinen ja laajoja kaupunkilaisryhmiä palveleva kokonaisuus.
- "Töölönlahti hengittää jo nykyisellään, uima- tai edes hiekkaranta olis kiva ja Hki-vessA
- "Kuten edellä toin esiin, alueen toimijat ja asukkaat on pidettävä tietoisena kulloisista ""puistoihin tunkeutumisista"" ja hankkeista jo heti, kun ideoita aletaan alueelle kehittää. On kohtuutonta ja väärin, että yksi virkamies voi päätöksellään siunata historiallisen puiston kulman valtaamisen, ilman että sitä alistetaan valtuuston päätökseen ja laajempaan keskusteluun. Eikö kunnallislaki edellytä, että hankkeista tiedotetaan ja käydään vuoropuhelua alueen asukkaiden kanssa? On kohtuutonta, että yks kaks joutuu huomaamaan, että mm. pelkästään liikenteellisesti vaikeimpaan ja huonoimpaan paikkaan joku keksii tunkea ulkokuntosalin, miettimättä myöskään ko. paikan muuta merkitystä alueen käyttäjäkunnalle ja arvoa historiallisena puistona.
- Kaupungin ideoiden esittely varhaisessa vaiheessa.
- Kaupungilta infoa "ennen" päätöksiä.
- Olisi aika lopettaa kabinettiveivailut ja oikeasti toteuttaa laissakin mainittua naapurikuulemista?
- ""Ylhäältä saneltu"" vaihtoehdoton kaupunkisuunnittelu ei ole tätä päivää, tai ei ainakaan pitäisi olla!?
- Vielä: tuokaa nyt julki, että kun puuhataan veden korkeuden säätelyyn pohjapatoa taka-ajatuksena lienee lisärakentamisen mahdollisuus ja N2 mainostoimisto jonkun lukuun suunnittelee Töölönlahden puistoon ja lahden ympärille vaikka mitä rakentamista ja nykyisen kaavan vastaista gryndäämistä, ilman, ettei kukaan kaupungilla vihellä suunnittelua poikki, NIIN MITÄ ON TISKIN ALLA TEKEILLÄ TÖÖLÖN LAHDELLE, ja kenen toimesta???
- Terveisiä: Siirtäkää, kun vielä voitte, ulkokuntosali vapaalle, paremmin tavoittavalle kentälle Finlanditalon ja radan väliselle alueelle tai Hesperian puistoon, tai Eläintarhankentän tuntumaan. Linnunlauluntie kapeana, näkyvyydeltään jo nyt vaarallisena, kaikkine jakeluympäristöineen on todella vaarallinen paikka, eikä kestä liikenteen lisäämistä. Meluista ja pölyävää Helsinginkatua ei voi näköesteinä olevalla suoja-aidalla eristää puistokulmuksesta.
- Kalliolaisilta on jo otettu Tokoinpuistosta isoin osa erilaiseen aidattuun käyttöön, ja ihmiset ovat siirtyneet Töölönlahden kulmaukseen puistikkoon, joka sekin nyt ollaan viemässä ulkokuntosaliksi? Myös kulmauksen arvopuusto kärsii juurakoiden peittämisestä. Näkee, ettette te suunnittelijat paljoa mieti ja tunne alueen oloja/ historiaa, kun ette viitsi alueen asukkailtakaan kysyä mitään tai neuvotella/ kuulla mielipiteitä. Jostain syystä suhtaudun tähänkin kyselyyn skeptisesti ja löysin tämän sattumalta ystävän vinkistä, vaikka olen alueen toimija ja pitkäaikainen asukas- outoa on asioiden hoito Helsingissä.
- Töölönlahden alueen suunnitteluhankkeita pitäisi pystyä tarkastelemaan kokonaisuutena. Nyt alueella on Töölönlahdenpuiston kunnostuksen lisäksi käynnissä monta hanketta, jotka etenevät hieman eri tahtia, mm. ulkokuntosali, asemakaavan ajantasaistaminen, Karamzininrannan katusuunnitelma sekä Hesperianpuiston ja Hakasalmenpuiston suunnittelu. Kokonaisuudesta on vaikea saada kuvaa.

